

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA FILOZOFICKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Petr Stančík: prozaik, básník, mystifikátor

Bakalářská práce

2021

Eliška Kohlíčková

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Eliška Kohlíčková**
Osobní číslo: **H18193**
Studijní program: **B7105 Historické vědy**
Studijní obor: **Historicko-literární studia**
Téma práce: **Petr Stančík: prozaik, básník, mystifikátor**
Zadávající katedra: **Katedra literární kultury a slavistiky**

Zásady pro vypracování

Petr Stančík, působící na poli české literatury kontinuálně od 90. let 20. století, zasahuje svou tvorbou do různých oblastí, od poesie přes prózu pro dospělé i pro děti až po esejistiku či dramatiku. Cílem bakalářské práce bude celkové zhodnocení Stančíkovy literární tvorby, její žánrová charakteristika a zasazení do kontextu polistopadového písemnictví včetně (alespoň v hrubých obrysech) její kritické reflexe. Vznikne tak dosud chybějící autorský portrét spisovatele, který představujete velmi originální tvůrčí osobnost.

Rozsah pracovní zprávy:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- FIALOVÁ, Alena (ed.). *V souřadnicích mnohosti. Česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Praha : Academia, 2014.
- HRUŠKA, Petr, MACHALA, Lubomír, VODIČKA, Libor, ZIZLER, Jiří (eds.). *V souřadnicích volnosti. Česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha : Academia, 2008.
- MACHALA, Lubomír. *Literární bludiště. Bilance polistopadové prózy*. Praha : Brána a Knižní klub, 2001.
- NOVOTNÝ, Vladimír. *Mezi moderností a postmoderností. Úvahy o typologii české prózy z konce tisíciletí*. Praha : CERM, 2002.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Antonín Kudláč, Ph.D.**
Katedra literární kultury a slavistiky

Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2020**
Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2021**

doc. Mgr. Jiří Kubeš, Ph.D.
děkan

PhDr. Miroslav Kouba, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 14. 6. 2021

Eliška Kohlíčková

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych touto cestou poděkovala PhDr. Antonínu Kudláčovi, Ph.D., za odborné vedení, ochotu a trpělivost, kterou mi během zpracování bakalářské práce věnoval.

ANOTACE

Cílem bakalářské práce je analýza vybraných děl českého autora Petra Stančíka. K analýze jsou vybrány básnické sbírky, knihy pro dospělé i knihy pro děti. Cílem práce je vytvoření autorského portrétu tohoto spisovatele.

KLÍČOVÁ SLOVA

Petr Stančík, spisovatel, česká poezie, česká próza, naratologická analýza, postmodernismus

ANNOTATION

The aim of the bachelor thesis is the analysis of selected works by the Czech author Petr Stančík. For the analysis are selected poetry collections, books for adults and books for children. The aim of the work is to create an author's portrait of this writer.

KEYWORDS

Petr Stančík, writer, Czech poetry, Czech prose, narratological analysis, postmodernism

Obsah

Úvod.....	10
1. Literatura po roce 1989	12
1.2. Postmodernismus Petra Stančíka.....	13
2. Petr Stančík.....	17
3. Zpěv motýlů	19
3.1. Job pro Joba.....	20
3.2. Shrnutí motivů sbírky	23
4. Virgonaut.....	25
4.1 Missa Vegetabile	26
4.2. Ostatní motivy sbírky	28
5. Mlýn na mumie	30
5.1 Žánrové zařazení románu Mlýn na mumie.....	31
6. Pérák.....	37
6.1 Historie fenoménu Péráka	37
6.2. Porovnání komiksového a knižního vzhledu Péráka	38
6.3. Pérák v podání Stančíka	39
6.4. Pérákův příběh.....	40
7. Kaple Božího Těla a Krve a Bratrstvo obruče s kladivem	43
7.2. Bratrstvo obruče s kladivem.....	44
8. Jezevec Chrujda točí film	46
8.2. Zařazení knihy Jezevec Chrujda točí film do žánru	46

8.3. Příběh knihy Jezevec Chrujda točí film.....	47
9. H ₂ O a tajná vodní mise	50
9.1. Příběh knihy H ₂ O a tajná vodní mise.....	50
Závěr.....	54
Bibliografie.....	58
Primární literatura.....	58
Sekundární literatura	58
Internetové zdroje.....	59
Resumé.....	62

Úvod

Bakalářská práce se věnuje tvorbě Petra Stančíka. Petr Stančík patří k jednomu z nejvýraznějších českých autorů současnosti, práce si klade za cíl analyzovat motivy vybraných děl jeho tvorby.

Pozornost je věnována následujícím titulům: básnické sbírky *Zpět motýlů*, *Virgonaut*, romány *Mlýn na mumie*, *Pérák*, odborná monografie *Kaple Božího Těla a Krve a Bratrstvo obruče s kladivem*, a z tvorby pro děti budou představeny příběhy *Jezevec Chrujda točí film* a *H2O a tajná vodní mise*.

Na začátek je vzhledem k tomu, že jde o současného autora, nastíněna situace české literatury po roce 1989 především prostřednictvím antologie *V souřadnicích volnosti*. Následně autora zařadíme do postmodernistického směru, představíme krátce životopis autora a jeho dosavadní tvorbu, poté následuje rozbor výše zmíněných děl.

Práce si klade za cíl analyzovat motivy jednotlivých děl s přihlédnutím k postmodernistickým tendencím z hlediska naratologie. Každé dílo analyzujeme trochu jiným způsobem, vzhledem k tomu, že Stančík se nedrží jednoho žánru a jeho tvorba je žánrově i tematicky různorodá.

U básnických sbírek bude v obou případech pozornost převážně věnovaná náboženským motivům, jež ve sbírkách převládají, u tvorby pro dospělé čtenáře, konkrétně u románu *Mlýn na mumie*, analyzujeme pestrost žánrů tohoto románu, abychom dokázali širokost pole působení Petra Stančíka a doložíme u románu motivy typické pro postmodernismus. U novely *Pérák* porovnáваме pojetí Stančíka s komiksovým pojetím a představíme také samotný fenomén skákavého superhrdiny pomocí knih Petra Janečka. Monografii *Kaple Božího Těla a Krve a Bratrstvo obruče s kladivem* rozebíráme v práci jen krátce, vzhledem k tomu, že Stančík se odborné literatuře zvláště nevěnuje, protože jak jsme zmínili, *Kaple Božího Těla a Krve a Bratrstvo obruče s kladivem* je jeho jediným odborným dílem, a nahlížíme na Stančíkovo

porovnání Nového Města, kde Kaple Božího Těla a Krve stála, a Jeruzalému. U tvorby pro děti nahlížíme k odkazům, které Petr Stančík klade zdánlivě mezi řádky, dokazujeme tak schopnost užití jazyka a bezbřehou bohatost jeho fantazie.

1. Literatura po roce 1989

Rok 1989 je pro české dějiny přelomovým i z hlediska literatury. Právě rokem 1989 je literatura vnímána jako současná.

Literatura byla rozdělena do tří proudů: literatura oficiální, šířená normální distribuční cestou, dále exilová literatura, tedy ta, kterou autoři vydávali v zahraničí, a samizdatová literatura, kterou autoři vydávali sami na vlastní náklady.

První polovinu devadesátých let charakterizoval dle autorů antologie *V souřadnicích volnosti* především neutuchající příval textů, vycházející v důsledku uvolnění, který rok 1989 symbolizoval.¹

Nepřehlednou, bohatě rozrůzněnou a znejistělou situaci české literatury popsal Jiří Kratochvíl ve svém eseji *Obnovení chaosu v české literatuře*: „Dosud nikdy nebyla česká literatura tak svobodná. Ale zůstala jen sama se sebou (a s hrstkou těch nejvěrnějších čtenářů) v autistické a solipsistické izolaci.“

Vydávaná díla dělila často desetiletí od jejich skutečného vzniku, což znesnadňovalo jejich kritickou i čtenářskou recepci a plné porozumění.² Reeditovala a nově se uváděla díla světové literatury z nejrůznějších důvodů dříve nepřijatelná.

Zakládala se také soukromá nakladatelství – jako první bylo založeno brněnské nakladatelství Atlantis. Toto nakladatelství se specializovalo zprvu zejména na literáty spojené s disentem či exilem (Milan Kundera, Jan Trefulka, Petr Kabeš, Ludvík Vaculík, Eda Kriseová), či během normalizace nepublikující (Jiří Kratochvíl, Pavel Švanda). Nakladatelství Československý

¹ HRUŠKA, Petr – MACHALA, Lubomír – VODIČKA, Libor et al. (eds.). *V souřadnicích volnosti: Česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha, 2008. s. 13. ISBN 978-80-200-1630-0.

² Tamtéž, s. 15

spisovatel (od roku 1993 Český spisovatel) se zaměřilo na dříve opomíjené autory (např. Arnošt Lustig, Karel Pecka, Emil Juliš, Josef Hiršal), poskytovalo příležitost novým objevům (Petr Rákos, Michal Viewegh).³

V nakladatelstvích se projevovala nezkušenost s ekonomickým řízením a marketingem. Cena knih postupně stoupala až na dvojnásobek reálné ceny z roku 1990. V rozšiřující se nabídce přestávala být kniha atraktivním zbožím.⁴

Do literárního světa také pronikalo tzv. čtivo: reagovalo na přirozenou poptávku širokých čtenářských vrstev, ale i na fakt, že po změně společenské situace mnoho čtenářů rezignovalo na bývalé náročnější preference a začalo vyhledávat typ textu, jenž odpovídal potřebám relaxace.⁵

1.2. Postmodernismus Petra Stančíka

Petr Stančík svou první knihu, baladickou báseň Obojí pramen, publikoval v roce 1993 pod pseudonymem Petr Odillo Stradický ze Strdic. Jak sám řekl v jednom z rozhovorů, nejbliže je mu dekadence, od dob dekadence podle něj nikdo nic lepšího nevymyslel.⁶ Přesto, že je mu dekadence blízká, jeho vlastní tvorbu bychom jako dekadentní nejspíše necharakterizovali, i když v Mlýnu na mumie můžeme spatřovat jisté náznaky dekadence ve formě značných sexuálních scén.

³ Tamtéž, s. 28

⁴ Tamtéž, s. 16

⁵ Tamtéž, s. 17

⁶ PEŇÁŠ, Jirí. Rozhovor s Petrem Stančíkem v Lidových novinách. Nakladatelství Druhé město [online]. 7.5.2015 [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.druhemesto.cz/recenze/mlyn-na-mumie-nove-vydani?id=555ca25430b010757977968>

Vzhledem k velké množství hravosti, kterou si během práce mnohokrát ukážeme, bychom mohli říct, že Stančík se často odkazuje spíše k postmodernismu.

V knize Richarda Müllera a Pavla Šidáka *Slovník novější literární teorie: glosář pojmů* je tento umělecký směr charakterizován následovně: „Postmodernismus je kulturní formace, jež se vyznačuje krizí důvěry v nezpochybnitelné instituce objektivit a racionality, důrazem na dekonstrukci jistot západní metafyziky včetně pojmu subjektu, pravdy, etiky atp., zpochybněním velkých kulturních projektů a utopií, akceptováním hybridní a multiculturní identity a obecně kulturní rozlišnosti, jinakosti, marginality, plurality významů a hodnot.“⁷

Postmodernismus tedy není záležitost pouze literatury, prorůstá napříč uměleckými obory, dle Antonína Kudláče se postmodernismus jako první projevil v architektuře a poté se objevil v dalších uměleckých kruzích.⁸

Že postmodernismus má své místo i v české literatuře si všímá publikace *Literární bludiště: bilance polistopadové prózy* Lubomíra Machaly, postmoderně se v této publikaci věnuje obsáhlá kapitola Otázky kolem postmoderny. Podle Machaly poprvé použil označení postmoderní Rudolf Pannwitz v roce 1917 ve své knize *Krise evropské kultury*.⁹

Teoretickým průkopníkem literárního postmodernismu se dle Machalova výkladu stal americký vysokoškolský pedagog, romanopisec, esejista a kritik Leslie A. Fiedler.

Fiedler ve své freiburské přednášce *The Case of Post-Modernismus* (Obhajoba postmodernismu) z roku 1967 označil modernistickou literaturu reprezentovanou například

⁷ MÜLLER, Richard a ŠIDÁK, Pavel ed. *Slovník novější literární teorie: glosář pojmů*. Praha: Academia, 2012. s. 395. ISBN 978-80-200-2048-2

⁸ KUDLÁČ, Antonín. Česká postmoderna – nedokončený projekt? Diskuse o vlivu postmodernismu na české myšlení o dějinách a literatuře po roce 1989, *Slavistika* 24, 2020, č. 2, s. 331-343.

⁹ MACHALA, Lubomír: *Literární bludiště: bilance polistopadové prózy*. Praha: Brána, 2001, s. 48. ISBN 80-7243-139-0

Jamesem Joycem, Thomasem Mannem nebo Marcellem Proustem za definitivně přežilou a jako zdroje nové, postmoderní literatury uvedl western, sci-fi a pornografii.¹⁰ To vede Fiedlera k další kategorické poznámce o zániku dělení na vysokou a nízkou literaturu: „Masové společnosti nepřísluší rozlišovat mezi vysokou a triviální literaturou, zvláště v oblasti sexu.“¹¹ Pornografie se, jak si ostatně ukážeme, Stančík dotýká v oceněném románu *Mlýn na mumie*, se sci-fi pro změnu koketuje ve 100 miliardech neuronů.

Ve světě se postmoderní tendence v umění začaly objevovat již od šedesátých let, v českém prostředí je nástup postmoderny spojen právě až s uvolněnými devadesátými léty.¹² Ve vztahu k postmoderním idejím se profilyovaly i okruhy jednotlivých časopisů – podporu získala v Tvaru, odmítavé stanovisko zaujal okruh *Kritické Přílohy* i katoličtí literáti, ačkoliv některé prvky postmodernismu zjevně ovlivnily také jejich tvorbu a směřování.¹³

Dle autorů již zmíněné antologie *V souřadnicích volnosti* se v postmodernismu objevuje vztah text – čtenář.¹⁴ Tento vztah můžeme pozorovat u Stančíka např. v románu *Mlýn na mumie*, kdy odhalení vraha Stančík nechává na čtenáři, spoléhá na čtenářovu pozornost během čtení a sám coby autor identitu vraha naplno neprozrazuje, nebo v příběhu pro děti *Jezevec Chrujda točí film*, kde mezi řádky poučuje děti o správném chování a vystupuje v roli učitele. Pozornost postmodernismu je upřena na jazyk díla,¹⁵ že Stančík si s jazykem hraje rád je patrné

¹⁰ MACHALA, Lubomír: *Literární bludiště: bilance polistopadové prózy*. Praha: Brána, 2001, s. 49. ISBN 80-7243-139-0

¹¹ Citováno dle: KÁRA, Jakub. Postmoderní fikce v české literatuře [online]. Brno, 2008 [cit. 2021-05-28]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/g939ad/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce doc. PhDr. Bohumil Fořt, Ph.D.

¹² HRUŠKA, Petr – MACHALA, Lubomír – VODIČKA, Libor et al. (eds.) *V souřadnicích volnosti: Česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha, 2008. s. 18. ISBN 978-80-200-1630-0.

¹³ Tamtéž, s. 20

¹⁴ Tamtéž, s. 19

¹⁵ Tamtéž

v poezii i próze. Stančíkova tvorba se vyznačuje bohatým využitím jazyka, květnatými souvětími, v poezii rád používá náboženské motivy.

Jedním ze znaků postmoderny je také právě hravý přístup k literatuře¹⁶, ten Stančík, jak si ukážeme v průběhu této práce, uplatňuje napříč žánry, není mu cizí ani ve tvorbě pro děti, ani ve tvorbě pro dospělé čtenáře.

¹⁶ FIALOVÁ, Alena (ed.). *V souřadnicích mnohosti. Česká literatura první dekády
jedenadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Praha, 2014. s. 344. ISBN 978-80-200-2410-7.

2. Petr Stančík

Petr Stančík se narodil 9. června 1968 v Rychnově nad Kněžnou.

K literatuře má vztah od mala – v jednom z rozhovorů zmiňuje, že jeho vztah k literatuře od dětství kultivovala maminka a že knihovna v jejich domácnosti na tom co se týče obsahu byla vždy lépe než lednice.¹⁷

Maturoval v roce 1985 na matematicko-fyzikálním gymnáziu v Hradci Králové. Studoval na pedagogické fakultě obor čeština a výtvarná výchova a na DAMU obor režie, ani na jedné ze škol studium nedokončil.

Až do roku 2006 publikoval především pod pseudonymem Odillo Stradický ze Strdic, který pak „umírá“ a Stančík vstupuje do veřejného prostoru pod svým pravým jménem. Svoje alter ego si „vysnil jako dekadentního aristokrata, který píše básně a zajímá se o nadpřirozené věci.“¹⁸ V jednom rozhovoru se přiznal, že Stradickému často chodí na hrob. Stradického hrob popisuje jako „krásný mobilní rov, jsou to obrovské přesýpací hodiny foukané z křišťálového skla, v nichž je uzavřený Stradického popel. A na baňce mají vyrytý nápis: „Prach jsem a ty mě obrátíš.“¹⁹

Jako Odillo Stradický ze Strdic vydal básnické sbírky *První kost Božího těla* (1998), *Zpěv motýlů* (1999), *Černý revolver týdne* (2004) a *Virgonaut* (2010). Pod tímto pseudonymem vydal také prozaické knihy *Admirál čaje* (1996), *Zlomená nadkova* (1997) a *Fosfen* (2001).

¹⁷ HAJDÍKOVÁ, Karolína. Petr Stančík: "Doma jsme měli dobře vybavenou knihovnu, rozhodně lépe než ledničku..." Nakladatelství Meander [online]. 29.3.2019 [cit. 2020-11-27]. Dostupné z: <https://www.meander.cz/rozhovory-s-autory/rozhovor-s-petrem-stancikem/>

¹⁸ KUCHYŇOVÁ, Zdenka. Petr Stančík: Zlo je sexy! Málokdo si přečte o vzorném občanovi, který platí daně a hladí pejska. Český rozhlas dvojka [online]. 23. duben 2015 [cit. 2021-4-30]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/petr-stancik-zlo-je-sexy-malokdo-si-precte-o-vzornem-obcanovi-ktery-plati-dane-a-7501567>

¹⁹ KOPÁČ, Radim. Prach jsem a ty mě obrátíš. Kulturní magazín UNI [online]. 06/2016 [cit. 2021-5-28]. Dostupné z: <https://www.magazinuni.cz/literatura/prach-jsem-a-ty-me-obratis/>

První knihou, kterou vydal pod svým občanským jménem je próza *Pérák* vydaná v roce 2006.

Ve známost vešel mj. svým fantaskním románem *Mlým na mumie*, za který získal v roce 2015 prestižní literární ocenění Magnesia Litera.²⁰

Od roku 2016 je spisovatelem na volné noze. Pod svým občanským jménem vydal sérii příběhů pro děti *Jezevec Chrujda* (2014 – doposud), trilogii příběhů pro děti *H2O* (2017-2019), pohádky *Mrkev ho vcucla pod zem* (2013) a *Fíla, Žofie a Smaragdová deska* (2018), pro dospělé čtenáře potom romány *Andělí vejce* (2006), *100 miliard neuronů* (2017), *Nulonožec* (2018) a odbornou monografii *Kaple Božího Těla a Krve a Bratrstvo obruče s kladivem* (2018).

Jeho nejnovější knihou je průvodce po pražských hospodách *Praha ožralá* vydaný spolu s Radimem Kopáčem. V nakladatelství Druhé město v roce 2021 vyjde román *Pravomil (Ohlušující promlčení)*²¹ a na rok 2022 je zatím naplánované vydání pohádky *Pohádka o zlobivých bagrech*.²²

²⁰ Mlým na mumie. Magnesia Litera [online]. [cit. 2020-11-27]. Dostupné z: <https://www.magnesia-litera.cz/kniha/mlyn-na-mumie/>

²¹ Ediční plán 2021. Nakladatelství Druhé město [online]. [cit. 2021-5-1]. Dostupné z: <https://www.druhemesto.cz/edicni-plan>

²² Ediční plán Euromedia. Euromedia Group [online]. [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <http://edicni-plan.euromedia.cz/>

3. Zpěv motýlů

Již jsme zmínili, že zpočátku Petr Stančík zpočátku publikoval pod pseudonymem Oddilo Stradický ze Strdic. Pod tímto pseudonymem publikoval i básnickou sbírku Zpěv motýlů.

Úvod básnické sbírky Zpěv motýlů nás čeká už na samotném přebalu, kde spolu rozmlouvají dvě postavy: Larmian a Siun. Přibližme si tedy jejich dialog:

Zpět k věci. Záložka čeká. Takto začíná ponouknutí Larmiana, dále vyzývá Siuna, aby mu vyprávěl o číslech, konkrétně kdy se Oddilo Stradický narodil, čím se živil a kolik sepsal knih. Siun na to reaguje tím, že život básníka není o skákání mezi čísly. Larmian, očividně překvapený touto reakcí, odpovídá otázkou: A co je tedy život básníkův? Siun vypráví o křišťálové struně napjaté napříč nekonečnem, na kterou drnká Bůh, kdy ono drnkání je právě básníkova duše. Dodává, že když duše obroste masem, básník se narodí v pozemském světě.

Larmian je stále hladový po vědění a znovu se ptá, tentokrát ho zajímá, proč ona křišťálová struna obrůstá masem. Siun má i v tomto jasno – Duše básníka obrůstá masem, aby básník mohl milovat a milovat se s krásou žen. Obrůstání masem má podle něj svoji roli i v tom, že díky tomu se může básník dotýkat. Larmian připomíná, že záložka čeká. Snad jako by jeho dialog se Siunem čtenáře zdržoval a znervózňovalo ho to. Siun si povzdychává a krátce představuje životopis Stradického – zde stojí za zmínku, že ač Zpěv Motýlů vyšel v roce 1999, Siun zná datum Stradického smrti – 26.12.2006. Stančík tedy měl zřejmě už dlouho naplánováno, že nechá Stradického, své alter ego, „zemřít.“

Dialog zakončuje Larmian zvoláním, doufajícím, že Stradický napíše ještě mnoho knih, než zemře. Jak jsme zmínili ve Stančíkově životopisu, jeho alter ego vydalo poslední knihu

v roce 2010, touto poslední knihou byla „posmrtně vydaná“ básnická sbírka Virgonaut, jejíž editorem je dle ediční poznámky samotný Stančík.

3.1. Job pro Joba

Nejdélším textem sbírky je skladba Job pro Joba, přibližme si ji tedy prostřednictvím následujícího rozboru:

Na začátku se setkáváme s promluvou Boha popisujícího vznik světa: Vzal jsem si týden neplaceného volna/ stvořil jsem nebe a zemi, odstředil světlo od tmy/ oddělil vody pod klenbou od vod nad klenbou/vykrojil z vody souš a zazelenal ji bylinkami/rozmanitého druhu/rozžehnul světla na nebi, aby měly rostliny co jíst/ a aby měl kdo jíst rostliny, zahemžil jsem zvířaty všechny čtyři živly:/vzduch létavci, zem plazy, vodu rybami a oheň salamandry/ Člověka nakonec.²³

Vychází tak z tradičního biblického příběhu, kdy Bůh během prvního dne stvořil nebe a zem, druhý den zasvětil stvoření oblohy, třetí den zemi, čtvrtý den věnoval stvoření světla a tmy, další den pokračoval stvořením zvířat a šestý den, nakonec, stvořil člověka. Jak známo, sedmý den Bůh již nepracoval.²⁴

V jednotlivých promluvách se potom střídají Satan, Abort, Retry, Ignore, Bůh a dle očekávání i samotný Jób.

V Bibli, konkrétně v její starší části, tedy ve Starém zákoně, je Jób popsán jako „muž bezúhonný a poctivý, bohabojný a prostý všeho zla.“²⁵ Takto Jóba představuje i tato básnická skladba, Jób je tu ovšem jako součást počítačové hry. Po stvoření světa Boha navštíví Satan,

²³ STRADICKÝ ZE STRDIC, Odillo. *Zpěv motýlů*. Brno: Petrov, 1999, s. 70. ISBN 80-7227-041-9

²⁴ FLEK, Alexandr. *Bible, překlad 21. století*. Praha: BIBLION, 2009. ISBN 9788087282007.

²⁵ FLEK, Alexandr. *Bible, překlad 21. století*. Praha: BIBLION, 2009. ISBN 9788087282007.

přinese Bohu počítač, s Jeho svolením stvoří průmysl a elektřinu a Satan Bohu coby projev díky daruje počítač s „brutální střílečkou jménem Jób.“

Během prvních kliknutí Bůh Jóba nechá okrást, zničí Jóbův dům, načež Jób kvílí: Nahý jsem přišel na svět/nahý z něj odejdu/ Hospodin dal, Hospodin vzal/Hospodin budiž požehnán.²⁶

Po tomto nářku přichází škodolibý Satan, ptá se, jak se Bohu hra líbí. Bůh si postěžuje, že Jób je trpný, pasivní, ptá se, jestli vůbec má svobodnou vůli. Satan se jen ušklíbne a dá Bohu jednoduchou radu: stačí v nastavení hry upravit obtížnost. Bůh ho nadšeně poslechne. Jóbovo tělo se v reakci na to pokryje vředy, Jóbova žena svého muže vyzývá, ať zlořečí Bohu a raději zemře, než aby trpěl, to Jób odmítá: Mám od Boha přijímat jen dobro? Copak je automat na čokoládu?²⁷

Pokračujeme tak v tradiční lince biblického příběhu, kdy Jób přijímá své utrpení, vědomý si toho, že nelze přijímat jen to dobré.²⁸

V tom přichází Jóbovi přátelé – Abort, Retry a Ignore, ti nahrazují biblické postavy Elifaze z Temanu, Bildada ze Šuchu a Sofara z Naámy.²⁹ Dle doslovu toto přejmenování symbolizuje možnosti řešení závady v operačním systému – symbolizují možnost Zrušit, Nový pokus a Ignorovat.³⁰

Když uplyne sedm dní strávených ve společnosti Jóba, kdy sdíleli jeho utrpení, Jób proklíná den svého narození: Chcípni, dni, kdy jsem se narodil/ať tě vyškrtnou z kalendáře, ať zčernáš.³¹

²⁶ STRADICKÝ ZE STRDIC, Odillo. *Zpěv motýlů*. Brno: Petrov, 1999, s. 72. ISBN 80-7227-041-9

²⁷ Tamtéž, s. 73.

²⁸ FLEK, Alexandr. *Bible, překlad 21. století*. Praha: BIBLION, 2009. ISBN 9788087282007.

²⁹ Tamtéž

³⁰ STRADICKÝ ZE STRDIC, Odillo. *Zpěv motýlů*. Brno: Petrov, 1999, s. 113. ISBN 80-7227-041-9

³¹ Tamtéž, s. 73.

Proklínání dne Jóbova narození nalezneme i v Bibli: Zhynout měl den, kdy jsem se narodil.³²

Po proklínání, poprvé promluví Abort, poučí Jóba, že „Bůh refunduje všechny útrapy,“³³ své utrpení má přijmout a poučit se z něj. Jób i přesto stále žádá o to, aby raději zemřel.

Slova se ujímá Retry, připomíná, že člověk má být pokorný a že Bůh je spravedlivý: Jsme tu jen od včerejška, nic jsme nepoznali/naše dny na zemi jsou jen stín.³⁴ Jób si ovšem spravedlivostí Božího konání není jistý, doslova si klade otázku: Může snad být Bůh spravedlivý nad člověkem?³⁵ Klade Bohu za vinu své narození a znovu připomíná, že chce umřít.

Jako další mluví Ignore. I on se snaží Jóba uklidnit: jestliže napraviš své srdce, trápení/ bude v tvých vzpomínkách jak voda, která utekla.³⁶ Podobně radí Jóbovi i Sofar Naámský v Bibli: Když ale napraviš své srdce/a k Bohu vzepneš dlaně/zlo ze svých rukou když daleko odhodíš.³⁷

Jób pouze opakuje prosbu o smrt: Kéž bys mě skryl v nebytí.³⁸

Slovo si opět bere Abort, opakuje, že člověk má být pokorný. Jób si stěžuje: Všichni mě těšíte jen trápením.³⁹ Prosí o smilování. Abort mu připomíná, že my Boha nevidíme, zato On nás vidí vždy. Dokud nás Bůh nevidí, tak vůbec nejsme.⁴⁰

Pokud se Jób vrátí k Bohu, Bůh ho spatří a bude mu opět dobře. Jób obrací a chce Bohu porozumět, dochází k názoru, že jsme Bohu podobní.

³² FLEK, Alexandr. *Bible, překlad 21. století*. Praha: BIBLION, 2009. ISBN 9788087282007

³³ STRADICKÝ ZE STRDIC, Odillo. *Zpěv motýlů*. Brno: Petrov, 1999, s. 75. ISBN 80-7227-041-9

³⁴ Tamtéž

³⁵ Tamtéž, s. 76.

³⁶ Tamtéž, s. 78.

³⁷ FLEK, Alexandr. *Bible, překlad 21. století*. Praha: BIBLION, 2009. ISBN 9788087282007

³⁸ STRADICKÝ ZE STRDIC, Odillo. *Zpěv motýlů*. Brno: Petrov, 1999, s. 79. ISBN 80-7227-041-9

³⁹ Tamtéž

⁴⁰ Tamtéž, s. 81.

Promlouvá Bůh: Připomíná, že tato verze příběhu o Jóbovi je počítačová hra, kdy při zapnutí počítače Jóbův čas plyne, při vypnutí počítače se naopak čas zastaví. Závěrem Bůh Jóba provokuje, aby s ním Jób bojoval pro Jeho pobavení a odhaluje se: Copak nevidíš, že nejsem vševědoucí? / Kdybych byl, věděl bych předem, jak hra skončí/a nebavila by mě. / Nevidíš, že nejsem všemohoucí? Kdybych byl, stvořil bych tě sám/nemusel bych tě kupovat.⁴¹ Připomeňme si, že Bůh dostal počítač a počítačovou hru darem od Satana.

Když Bůh promluví: Jsem Bůh, ale nejsem Stvořitel,⁴²Jób v reakci na to zaútočí, opět pronikáme do počítačové reality a za útok na Boha Jób získává body. Jób dostává zpět svůj ztracený majetek a je připravený kdykoli znovu bojovat s Bohem po stisknutí tlačítka restart.

Jak jsme si v následujícím rozboru ukázali, Stradický svou básnickou skladbou Job pro Joba představuje moderním způsobem starozákonní příběh biblické postavy. Podobnost s biblickou verzí jsme si ukázali prostřednictvím porovnání znění dle Stradického a tradičním biblickým pojetím.

3.2. Shrnutí motivů sbírky

Že Stradický má biblické motivy v oblibě ostatně ukazují i další texty sbírky.

V básni Pečení hada na vlastním jedu píše: Chtěl jsem jablko, dalas mi hada,⁴³ čímž odkazuje na starozákonní příběh Adama a Evy, jejich podlehnutí svodům hada a vyhnání ze Zahrady

Edenu.⁴⁴ V básni Báseň pro M. píše: Ještě ne úplně žena / ale už už hřích⁴⁵ kde se, stejně jako v předchozí řečené básni, drží motivu prvotního hříchu.

⁴¹ Tamtéž, s. 85

⁴² Tamtéž, s. 86.

⁴³ Tamtéž, s. 17

⁴⁴ FLEK, Alexandr. *Bible, překlad 21. století*. Praha: BIBLION, 2009. ISBN 9788087282007

⁴⁵ STRADICKÝ ZE STRDIC, Odillo. *Zpěv motýlů*. Brno: Petrov, 1999, s. 36. ISBN 80-7227-041-9

Další motivy už se jinak výrazně neopakují a týkají se konkrétních, jednotlivých textů.

Např. tajemství samotného názvu sbírky je nám prozrazeno až poslední básní *Cantus papilionum*: už mi bylo čtvrt na/ sto slyším zpívat motýly.⁴⁶ V básni *Nestálost: nebe/světlo žena stín/země/nebe/světlo/žena muž/stín stín/země*⁴⁷ můžeme pozorovat onu nestálost z názvu jako probleskávání hry světla a stínů.

⁴⁶ Tamtéž, s. 112

⁴⁷ Tamtéž, s. 19.

4. Virgonaut

Již jsme zmínili, že básnická sbírka *Virgonaut* je Stradického (Stančíkovo) poslední básnická sbírka. Je zároveň poslední knihou, kterou vydal pod pseudonymem. Údajně na ni pracoval ještě v den Stradického smrti, kterou Stančík datuje k 26. prosinci 2006.⁴⁸ Takové datum je ostatně uvedeno, jak jsme zmínili, i ve Zpěvu motýlů, kdy nám je životopis Stradického vyprávěn v dialogu na přebalu knihy.

Samotný název sbírky naznačuje tematiku textů, které ukrývá, a přece v tom, že Virgonauta lze chápat jako takového plavce pannami,⁴⁹ jak uvádí Tomáš Čada ve své recenzi *Sbírka jako epitaf*.

Básnickou sbírku otvírá báseň *Virgonaut*, ve které můžeme pozorovat motiv plavby, která ukrývá tematiku sexuality:

*Rád pluji v pannách. Jen ať zaduje/do plachet dlaní vítr ňader.*⁵⁰

Motiv sexuality, především coby obraz ženských ňader, je přítomný ve vícero básních, jako např. v básni *Jak jen ten: vlasy Vám ještě vlají v létě/však hroty ňader ztuhlými/přesahujeme do zimy/kde příští já už miluje Tě.*⁵¹ Častý je i motiv ženy a lásky k ženě: *svůdná jak pohled kobry jsi/toužím tě neproklínat/přestřižen v nůžkách tvého klína*⁵² (báseň *V nůžkách*), *v hebkých a přítulných rukách ženy/led světla roztává do tmy.*⁵³ (báseň *Ptáci oken na břehu jezera*).

⁴⁸ Odillo Stradický ze Strdic – *Virgonaut*. Nakladatelství Druhé město [online]. [cit. 2020-12-15]. Dostupné z: <https://www.druhemesto.cz/kniha/virgonaut>

⁴⁹ ČADA, Tomáš. *Sbírka jako epitaf*. *H_aluze*. 2012, čtvrtý(12), 11. ISSN 1803-8077.

⁵⁰ STRADICKÝ ZE STRDIC, Odillo. *Virgonaut*. Brno: Druhé město, 2010, s. 5. ISBN 978-80-7272-293-8.

⁵¹ Tamtéž, s. 11.

⁵² Tamtéž, s. 49.

⁵³ Tamtéž, s. 17.

4.1 Missa Vegetabile

Nejrozsáhlejší je v této sbírce text Missa Vegetabile s podtitulem Druhá sadba, zaměříme se tedy především na ni.

Text Missy Vegetabile nám naznačuje motivy celé skladby: Lesy jsou rostlin kostely/Mše je před zraky nezasvěcených/skryta svou pomalostí. Kněz chlorofylem svatým/vodu a světlo/proměňuje v mízu a dřevo. /Zvířata chodí k oltáři/a přijímají tu záři/aniž by o tom věděly.⁵⁴

Můžeme tedy očekávat motiv přírody, motivy náboženské a motivy světla. Nakolik se opravdu tyto motivy objevují, se podíváme v následujícím rozboru.

Introitus photosyntheticus, úvodní část, otvírá otázka: Jak chutná světlo? z úst kněze. Promluva kněze se pravidelně střídá se zpěvem sboru. Samotná Missa Vegetabile je rozdělena na následující části:

Introitus photosyntheticus, Kyrie zelenino, Floria, Cremo, Sasanctus, Benesexus, Coffertorium a Champagne Dei.

Již ze samotných názvů oddílů lze pozorovat hravost, se kterou Stančík hněte a ohýbá latinu v pomyslných dlaních, latina je dle zmíněné recenze Tomáše Čady ve sbírce „hojně užívána i zneužívána.“

V Introitus photosyntheticus je ústředním tématem již zmíněná otázka o chuti světla. Kněz postupně vykládá chuť světla. Slunce dle jeho výkladu chutná po dálce, slunci a zrcadle. Sbor přitakává a dodává, že díky světlu rosteme.

⁵⁴ Tamtéž, s. 19.

V oddílu Kyrie zelenino můžeme nejspíše spatřovat odkaz na Kyrie eleison (Pane smiluj se, zpěv v úvodu bohoslužby). V tomto oddílu se pomyslným refrémem stává fráze Pane, rozlij se nad námi, tato prosba je kladena do úst sboru. Je patrně míněná jako prosba o ochranu.

V oddílu Floria se refrémem stává fráze: přichází Bože tvá sláva. Po tomto zvolání kněz vyjmenovává, čemu všemu je sláva Boha podobná, v jeho výkladu lze chápat, že Bůh je prostoupen celým světem (přichází Bože tvá sláva/ jako oblohou sem žene stádo mraků/zapřažené/do kočáru stmívání se jako mezi prsty/písek/jako noc když rozhvězdává/přichází Bože tvá sláva).⁵⁵

Oddíl končí zvoláním sboru: Floria in excelsis deo!, což patrně odkazuje k Gloria in excelsis Deo (Sláva na výsostech Bohu)⁵⁶

Poznávacím znamením oddílu Crema je fráze: Bože požehnej nám žehem. Sbor dodává: neboť skrze oheň/vracíme světlu světlo/vypůjčené od slunce.⁵⁷

Vracíme se tedy k motivu světla, jež je prostoupené prvním oddílem.

V Sasanctus se setkáváme s otázkou konzumace Boha, snad za účelem přiblížení se Bohu: Bože, jak jsi dobrý/zjev se nám v celé své lahodné podobě/chceme mlsat tvoji krásu/dřív než se nás nasytíš⁵⁸, hlavní slovo zde má kněz a sbor závěrem pouze přizvukuje.

V Benesexus jsou velmi výrazným motivem přírodní tematika spojená s tématem lásky: tak zpívá prašník/větre milý vánku podívej se/zdali je tu někde blizna/nechci být jen sám/až smrt zavolám.⁵⁹

⁵⁵Tamtéž, s. 29.

⁵⁶ ŠABAKA, Petr. *Mše – Co to je a jak probíhá?* Vira.cz: Abeceda víry pro každého [online]. [cit. 2020-12-15]. Dostupné z: <https://www.vira.cz/texty/knihovna/kapitoly/mse>

⁵⁷ STRADICKÝ ZE STRDIC, Odillo. *Virgonaut*. Brno: Druhé město, 2010, s. 33. ISBN 978-80-7272-293-8.

⁵⁸ Tamtéž, s. 35.

⁵⁹ STRADICKÝ ZE STRDIC, Odillo. *Virgonaut*. Brno: Druhé město, 2010, s. 37. ISBN 978-80-7272-293-8.

Coffertorium patrně odkazuje k pojmu ofertorium, označující oběť.⁶⁰ V tomto oddíle je výrazným motivem chléb a víno, tj. ztělesnění chleba jako těla Kristova a vína jako Kristova krve: obílí/ sekali mlátili semleli upekli/aby se proměnilo v chléb/révu/trhali šlapali drtili kvasili/aby se proměnila ve víno.⁶¹

V závěrečném Champagne Dei, odkazujíc patrně k Opus Dei, tj. osobní prelaturě katolické církve,⁶² kněz připomíná fakt smrtelnosti, smrtelníky přirovnává k zátce v lahvi, život samotný poté vykládá jako „čekání až zátku z hrdla vytáhne boží pěst.“ Oddíl končí zvoláním: Herbae ite, missa est, odkazuje tak nejspíše na Ite, missa est, což je fráze, kterou končí mše svatá. Symbolicky tak ukončuje nejdelší text sbírky.

Ite, missa est lze přeložit jako Jděte, to je propuštění.⁶³

4.2.Ostatní motivy sbírky

Náboženské motivy lze pozorovat i v dalších básních sbírky, jako např. báseň Trávení času: krávy bučí jako by se modlily⁶⁴, Smrtnet: Dál jdeme pěšky k nebeské bráně ale bůh že ne/že ještě stále nejsme hotovi stále nás něco žene⁶⁵ nebo Zpověď sobě, kde se básnický subjekt připodobňuje k Bohu: jsem bůh/do kostela chodím jenom/mlsat vlastní maso na chléb proměněno.⁶⁶

Jak jsme si ostatně ukázali už u Zpěvu motýlů, náboženské motivy má Stančík v oblíbě.

⁶⁰ SALAJKA, Milan. *Slovník náboženských a teologických výrazů a pojmů (pro školu, pracovní a dům)*. Praha: Církev československá husitská, 2000. ISBN 80-7000-504-1.

⁶¹ STRADICKÝ ZE STRDIC, Odillo. *Virgonaut*. Brno: Druhé město, 2010, s. 41. ISBN 978-80-7272-293-8.

⁶² FRIEDLANDER, Noam. *Co je Opus Dei?*. Frýdek-Místek: Alpress, 2006, s. 87. ISBN 80-7362-340-4.

⁶³ Bohoslužba a mše – rozdíl? Víra.cz: Abeceda víry pro každého [online]. 9. 4. 2014 [cit. 2020-12-17].

Dostupné z: <https://www.vira.cz/texty/otazky-a-odpovedi/bohosluzba-a-mse-rozdil>

⁶⁴ STRADICKÝ ZE STRDIC, Odillo. *Virgonaut*. Brno: Druhé město, 2010, s. 47. ISBN 978-80-7272-293-8.

⁶⁵ Tamtéž, s. 55.

⁶⁶ STRADICKÝ ZE STRDIC, Odillo. *Virgonaut*. Brno: Druhé město, 2010, s. 13. ISBN 978-80-7272-293-8.

Závěrem: Nejčastějšími motivy sbírky jsou motivy náboženské, v menší míře se objevují motivy oslavující krásu žen. V těchto obrazech lásky k ženě můžeme pozorovat Stančikovy postmodernistické tendence, kdy láska představuje jeden ze základní topoi postmodernismu.⁶⁷

⁶⁷ MACHALA, Lubomír: *Literární bludiště: bilance polistopadové prózy*. Praha: Brána, 2001, s. 52. ISBN 80-7243-139-0

5. Mlýn na mumie

Stančíkovo patrně nejznámější román *Mlýn na mumie: aneb převratné odhalení komisaře Durmana* z roku 2014, byla, jak jsme již zmínili, o rok později oceněna cenou Magnesia Litera, konkrétně celou Litera za prózu⁶⁸. Za toto ocenění je, jak sám říká, rád:

„Za cenu jsem moc rád, protože díky ní se kniha dostala k většímu množství čtenářů. Tím jsem do vesmíru vmísil více radosti a rozkoše, a to já dělám nejraději na světě. Ale já už víc zpychnout nemohu,“⁶⁹ vzpomínal na ocenění při rozhovoru s Markétou Kaňkovou pro pořad Vizitka.

V tom samém roce, kdy vyšel tištěný román *Mlýn na mumie*, vznikla audio verze knihy pod křídly vydavatelství Tympanum. Audioknihu namluvili Ivan Řezáč a Zdeněk Maryška.⁷⁰ I audio verze románu se dočkala úspěchu – v Ceně Asociace vydavatelů audioknih získala ocenění v kategoriích *Nejlepší audiokniha – četba* a *Audiokniha roku – Absolutní vítěz*.⁷¹

Žánrové zařazení románu není jednoznačné. Sám autor ho označuje jako pornograficko-kulinářsko-filozofický thriller. S tímto zařazením přišel Dimitrij Dudík, režisér audio verze knihy a Stančík ho přijímá za své.⁷²

Pojďme se blíže podívat na toto nejednoznačné žánrové zařazení.

⁶⁸ Magnesia Litera – Kniha roku – Ročník 2015. Magnesia Litera [online]. [cit. 2021-4-29]. Dostupné z: <https://www.magnesia-litera.cz/rocnik/2015/>

⁶⁹ KAŇKOVÁ, Markéta. Petr Stančík: S Mlýnem na mumie jsem do vesmíru vmísil více radosti a rozkoše, což dělám nejraději na světě. Český rozhlas Vltava [online]. 20. 4. 2020 [cit. 2021-4-29]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/petr-stancik-s-mlynem-na-mumie-jsem-do-vesmiru-vmisil-vice-radosti-a-rozkose-coz-8186751>

⁷⁰ Mlýn na mumie – Petr Stančík, Ivan Řezáč. Tympanum audioknihy [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://www.tympanum.cz/detail/tbooks-553539-mlyn-na-mumie>

⁷¹ HORÁK, Jakub. Toto jsou Audioknihy roku 2015. Naposlech.cz - První magazín o audioknihách [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <http://naposlech.cz/zprava/audiokniha-roku-2015>

⁷² Petr Stančík nejen o knize Mlýn na mumie. ČT edu [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://edu.ceskatelevize.cz/video/3166-petr-stancik-nejen-o-knize-mlyn-na-mumie>

5.1. Žánrové zařazení románu *Mlín na mumie*

Leopold Durman, detektiv pražské kriminální policie a hlavní postava románu, věnuje nemálo času právě tělesným radovánkám, ať už se svou láskou Libuškou Hedbávnou, nebo s lehkými ženami. Velkou roli v této souvislosti hraje i prostor Prahy, ve které se nachází nemalé množství nevěstinců. Komisař si s věrností nedělá těžkou hlavu, navzdory tomu, že je zamilovaný do zmíněné Libušky Hedbávné. Za nejstarší pražský nevěstinec, se kterým se setkáváme v příhodně pojmenované kapitole *Nejstarší pražský bordel*, označuje Stančík Jeruzalém, dříve známý pod názvem Benátky. Když kolem Benátek jednou prochází náš komisař, do nosu ho udeří „typická vůně bordelu,“ popsána jako „hutná směsice tibetského pižma, pačule, labdána, amvry, santalu a rozdrážděných kund.“⁷³ Právě Benátky jsou spolu s Hôtelem Ectoplasma a U Silomrdných vůbec nejoblíbenějším pražským nevěstincem komisaře Durmana.⁷⁴

Stančík zmiňuje, že historie tohoto nevěstince sahá až do roku 1372, což se odvíjí od reálných základů, prostor mezi Bartolomějskou a Konviktskou ulicí byl skutečně sídlem prostitutek.⁷⁵ Podle Stančíka byl v Konviktské ulici původně nevěstinec, který posléze sloužil jako kostel, po Milíčově smrti začal prostor opět sloužit jako nevěstinec.⁷⁶

Je zdůrazněno nejen stáří tohoto nevěstince, ale i jeho samostatnost – prostitutky své děti vychovávaly, v jedné z místností zřídily školu, posléze děti posílaly vyučit se řemeslu, některé dcery přejímaly zaměstnání matek a povolání lehkých žen se tedy dědilo z generace na generaci.⁷⁷

Román je také bezesporu kulinářskou perlou – Durman se krom společnosti žen rád oddává konzumaci velkého množství pokrmů a pití hektolitřů piva, kulinářská vrstva vyprávění je

⁷³ STANČÍK, Petr: *Mlín na mumie*. Brno: Druhé město, 2013, s. 45. ISBN 978-80-7227-358-4.

⁷⁴ Tamtéž, s. 253.

⁷⁵ HANDOVÁ, Veronika. Jan Milíč z Kroměříže. GETSEMANY – křesťanský měsíčník [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://www.getsemany.cz/node/886>

⁷⁶ STANČÍK, Petr: *Mlín na mumie*. Brno: Druhé město, 2013, s. 46. ISBN 978-80-7227-358-4.

⁷⁷ Tamtéž, s. 47.

zastoupena detailními popisy podávaných jídel. Krátce po nalezení první oběti si komisař v pražské restauraci U Města Vratislavi pochutnává např. na následujícím pokrmu: *Vykoštěný uzený bůček, dlouhých šestnáct hodin konfitovaný v sádle se sušenými švestkami, meruňkami, skořicí a citronovou kůrou (...) Nakonec nakrájen na tenké plátky, štědře zalit omáčkou z rozvařeného ovoce, medu a vypečené šťávy a obložen slezskými bramborovými knedlíky, bachratými a bledými jako lůna v úplňku.*⁷⁸

Pro vytvoření opulentních popisů jídel, které projdou komisaři Durmanovi hrdlem, potřeboval Stančík dle svých slov tři zdroje: dobové prameny, odkud převzal např. uzený bůček na sladko zvaný Slezské nebe (or. Schlesisches Himmelreich), což je tradiční jídlo slezské kuchyně.⁷⁹

Dále vycházel ze svých vzpomínek na dětství. V rozhovoru pro Lidové noviny vzpomíná na cikánský způsob pečení ježků z knížky pro děti od Jarmily Minaříkové. Konkrétně pečení ježci se objeví i v románu: Příprava této delikatesy byla geniálně jednoduchá. Zabitého ježka vyvrhnuli, uvolněné břicho mu vycpali bylinkami, kořínky, čerstvým jetelem, houbami, zelím, jablíčky, špekem a medvědím česnekem, někdy dokonce i celými plástvemi medu, pak ovšem při jídle plivali vypečený vosk. Stahováním ježka se nezdržovali, nýbrž jej ze všech stran oplácali jílem a vzniklou kouli zahrabali do horkých uhlíků. Jakmile bylo maso upečené, kůži i s bodlinami z něj strhli spolu s hliněnou slupkou.⁸⁰

Že Durman je skutečný gurmán prozrazuje i neobvyklý dezert z restaurace Zlatý anděl: Hostinu zakončil zvláštním, ale velelahodným dezertem — pečeným sladkým jelítkem s náplní z vepřové krve, mletých jater, perníku a marcipánu.⁸¹

⁷⁸ STANČÍK, Petr: *Mlín na mumie*. Brno: Druhé město, 2013, s. 79. ISBN 978-80-7227-358-4.

⁷⁹ Schlesisches Himmelreich. Taste atlas [online]. [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.tasteatlas.com/schlesisches-himmelreich>

⁸⁰ STANČÍK, Petr: *Mlín na mumie*. Brno: Druhé město, 2013, s. 145. ISBN 978-80-7227-358-4

⁸¹ Tamtéž, s. 262.

Posledním zdrojem pro popis pokrmů byla jeho vlastní fantazie a jak sám přiznává, například hovězí hlavu pečenou zevnitř by rád někdy ochutnal.⁸²

Román bychom také žánrově mohli, jak nám napovídá postava komisaře, zařadit do detektivního románu.

Dagmar Mocná ve své Encyklopedii literárních žánrů definuje detektivní román následovně: Detektivka je jeden z klíčových žánrů populární epiky, líčící proces objasňování ztajmeného zločinu.⁸³ Podle Mocné se princip narativní mezery v informacích soustředěn k otázce „kdo je vrah.“

K této otázce se dostáváme i s komisařem Durmanem, který v knize vyšetřuje sérii vražd. Očekávali bychom, že komisař bude statečný a vyšetřování mu půjde samo od ruky. Ostatně podle kolegů „je to po čertech odvážný chlapík,“⁸⁴ Sám sebe ale Durman považuje za zbabělce a jeho vyšetřovací metody jsou popsány jako „podezřelé.“ A nebýt Egona Altera, jeho pomocníka, o kterém se ještě zmíníme, možná by prvního českého sériového vraha vůbec nedopadl.

Oběti vraha mají jedno společné – ve všech případech jde o muže, povoláním poštovní doručovatele. Společný je i prostor Prahy, ve kterém se román převážně odehrává. První oběť nalezne sám Durman při cestě ze židovského ghetta, kdy do mrtvolý doslova šlápne: Durman se dal na ústup, ale noha mu podjela a zabořila se do něčeho hnusně měkkého (...) Pod dlažbou leželo lidské tělo, tak nafouknuté mrtvolnými plyny, že jejich tlakem začalo vystřelovat žulové kostky pod sebou. A Durmanova polobotka se mu probořila do zetlelého břicha.⁸⁵ Nalezení

⁸² PEŇÁS, Jiří. Rozhovor s Petrem Stančíkem v Lidových novinách. Nakladatelství Druhé město [online]. 7.5.2015 [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.druhemesto.cz/recenze/mlyn-na-mumie-nove-vydani?id=555ca25430b010757977968>

⁸³ MOCNÁ, Dagmar a PETERKA, Josef: *Encyklopedie literárních žánrů*, Praha–Litomyšl, Paseka 2004, s. 106. ISBN 80-7185-669-X

⁸⁴ STANČÍK, Petr: *Mlým na mumie*. Brno: Druhé město, 2013, s. 36. ISBN 978-80-7227-358-4.

⁸⁵ STANČÍK, Petr: *Mlým na mumie*. Brno: Druhé město, 2013, s. 49. ISBN 978-80-7227-358-4.

první oběti má pro Durmana i jiný, osobní rozměr – na místě činu, krátce po jeho nalezení mrtvoly, se objeví Libuška Hedbávná, jeho pozdější láska.

Že *Mlín na mumie* není primárně detektivním příběhem a že o detektivní stránku až tak nejde, si lze povšimnout i v recenzivních ohlasech, v recenzi pro týdeník *Respekt* Ondřej Nezbeda např. zmiňuje, že: „Detektivní zápletka je Stančíkovi jen záminkou k tomu, aby rozehrál svou obvyklou magickorealisticou grotesku.“⁸⁶ Podobně reaguje i Vít Schmarc ve své recenzi pro *A2*, píšící: „Detektivní kostra slouží jako dobrá záminka k rozprostření románu do vsutku epické šíře prostorové i motivické.“⁸⁷

Onu filozofickou linku můžeme vnímat např. skrze poučky, aforismy či regule tajemného řádu *Ordo Novi Ordinis*. Výňatky z publikací tohoto řádu otvírají každou kapitolu knihy, součástí výňatků jsou i názvy fiktivních publikací, zdrojů těchto výňatků. Publikací je celá řada a jenom v několika málo případech se publikace opakují, většinu kapitol otvírá výňatek z nové, čtenáři dosud neznámé publikace.

Výňatky z publikací jsou různé povahy, ať už filozofické: Nejdříve každého přesvědčíme, že má mít vlastní názor, a pak mu ho dáme (*Příručka pro novice Ordo novi ordinis*)⁸⁸ či náboženské: Přijímat Boha v podobě chleba a vína? To věru není obtížné. Větší zkouškou víry by bylo proměňovat se, dejme tomu v houbu a ocet (*Ordo Novi Ordinis – Víry víry*).⁸⁹ Práce s velkým množstvím – byť fiktivních – citátů může prozrazovat Stančíkovy tendence přiklánět

⁸⁶ NEZBEDA, Ondřej. *Mlín na mumie*. *Respekt* [online]. [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2014/10/pripad-dekadentniho-detektiva>

⁸⁷ SCHMARC, Vít. Hladce namletá rozkoš fabulace – *Mlín na mumie* jako výpravná orgie sladkého eskapismu. *A2 – neklid na kulturní frontě* [online]. [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/archiv/2014/15/hladce-namleta-rozkos-fabulace>

⁸⁸ STANČÍK, Petr: *Mlín na mumie*. Brno: Druhé město, 2013, s. 22. ISBN 978-80-7227-358-4.

⁸⁹ Tamtéž, s. 164.

se k postmodernismu. Právě práce s citáty jsou dle Machalova Literárního bludiště důležitým rysem postmodernismu.⁹⁰

Mimo toto žánrové zařazení vyniká i otázka samotného podtitulu – aneb *převratné odhalení komisaře Durmana*. Toto odhalení se netýká, jak bychom možná očekávali, Durmanova pracovního života, ale života osobního. Prozradili jsme, že Durman má, stejně jako slavný Sherlock Holmes, svého pomocníka, Egona Altera. O Egonovi se čtenář moc nedozvídá, přesto se Durmana drží jako stín. Jiří Lojín označuje úlohu Egona Altera až za „průhlednou.“⁹¹ Egon Alter se objevuje ve chvíli, kdy je to potřeba a Durman s ním často probírá průběh vyšetřování.

Až závěrem se dozvídáme, že Egon Alter ve skutečnosti nikdy neexistoval, je výplodem Durmanovy mysli, halucinací. Je doslova jeho druhé já – Alter Ego: „Vypátral jsem totiž, že nejsem skutečný člověk. Jsem pouhá halucinace, existuji pouze ve vaší roztržité mysli. Nikdo jiný mne nevidí, nikde nebydlím. Mé jméno Egon Alter znamená Alter Ego, latinsky druhé já. Jsem na své brilantní odhalení hrdý, i když mi přináší záhubu. Mrzí mě, že tím končí naše přátelství. Miloval jsem vás jako sebe sama.“

Podali si ruce, pevně stiskli a oba současně cítili, jak se ta druhá rozplývá.⁹²

Ač čtenář do poslední chvíle neví, že Egon Alter ve skutečnosti neexistuje, respektive existuje pouze v mysli Leopolda Durmana, můžeme tento motiv dvojnictví opět chápat jako projev postmodernismu, motiv dvojnictví je v Literárním bludišti označen jako „častý.“⁹³

⁹⁰ MACHALA, Lubomír: *Literární bludiště: bilance polistopadové prózy*. Praha: Brána, 2001, s. 50. ISBN 80-7243-139-0

⁹¹ LOJÍN, Jiří. Stará Praha Petra Stančíka. *VašeLiteratura.cz Literatura pro všechny* [online]. [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: <https://www.vaseliteratura.cz/recenze/pro-dospela/3966-mlyn-na-mumie>

⁹² STANČÍK, Petr: *Mlýn na mumie*. Brno: Druhé město, 2013, s. 387. ISBN 978-80-7227-358-4.

⁹³ MACHALA, Lubomír: *Literární bludiště: bilance polistopadové prózy*. Praha: Brána, 2001, s. 52. ISBN 80-7243-139-0

Překvapení spočívá i v tom, že se nedozvíme, kdo je vrah, identita vraha není napřímo odhalena. To ostatně Stančík sám přiznává: „Ke konci se román láme a já zásadně porušuji žánr. Z detektivky se stává něco úplně jiného. Ale je tam dost vodítek, aby inteligentní čtenář našel vraha sám.“⁹⁴

Opět se tak vracíme k hravosti, nedílné součásti Stančíkovy tvorby.

⁹⁴ KUCHYŇOVÁ, Zdenka. Petr Stančík: Zlo je sexy! Málokdo si přečte o vzorném občanovi, který platí daně a hledí pejska. Český rozhlas dvojka [online]. 23. duben 2015 [cit. 2021-4-30]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/petr-stancik-zlo-je-sexy-malokdo-si-precte-o-vzornem-obcanovi-ktery-plati-dane-a-7501567>

6. Pérák

6.1 Historie fenoménu Péráka

Kdo je to Pérák? Pérák je v Česku známý jako tajemná postava s péry na nohou, vyprávění o Pérákovi se začalo šířit za druhé světové války, respektive na jejím konci. Nejstarší zaznamenaná vyprávění nicméně pocházejí už z období těsně po první světové válce.⁹⁵

Vznik pověsti o Pérákovi je připisován Praze, nicméně pověst o hrdinovy s péry na nohou se postupně šířila napříč Českem.⁹⁶ Pérák byl znám jako „vzdálený jev z Prahy (nebo z Kladna)“ a jeho výskyt byl typický právě pro města, i samotní pamětníci ho zasazují především do městského prostředí a Pérák je tak jednou z prvním českých tzv. urban legends.

Jan Němec popisuje urban legend jako neověřený příběh, ústně předávaný z generace na generaci a dotýkající se moderní doby a města.⁹⁷

V Praze se Pérák vyskytoval převážně za setmění v okolí parků a hřbitovů a opuštěných periferiích města.⁹⁸

Podle měst se liší i povaha Péráka – v Praze na Rokosce byl Pérák zlý, okrádal a strašil tamější obyvatele, zatímco jinde údajně škodil pouze Němcům.

Pérák byl údajně spatřen ve středních Čechách, v bezprostřední blízkosti Prahy, dále např. v Pardubicích, Hradci Králové, Brně, nebo na Vysočině, kde měl dokonce specifickou podobu. Na Vysočině byl popisován jako nepřirozeně vysoká postava, komíhající se postava jakoby

⁹⁵ JANEČEK, Petr: *Mýtus o Pérákovi: městská legenda mezi folklorem a populární kulturou*. Praha: Agro, 2007, s. 62. ISBN 978-80-257-2315-9

⁹⁶ JANEČEK, Petr: *Černá sanitka: druhá žeň*. Praha: Plot, 2007, s. 128. ISBN 978-80-86523-82-8

⁹⁷ Citováno dle: NĚMEC, Jan. *Urban legends a fámy, jejich vznik a šíření* [online]. Brno, 2007 [cit. 2021-05-28]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/02o7vw/>. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce PhDr. Michal Lorenz, Ph.D.

⁹⁸ JANEČEK, Petr: *Mýtus o Pérákovi: městská legenda mezi folklorem a populární kulturou*. Praha: Agro, 2007, s. 68. ISBN 978-80-257-2315-9

složená z drátů.⁹⁹ Vzhledem k nemalému působení Péráka ve východních Čechách – především na Pardubicku – se pro Péráka vžilo vícero pojmenování, často byl nazýván jako „skákavej.“¹⁰⁰

Janeček píše, že zpočátku byly Pérákovy skoky poměrně malé, postupně byl schopen přeskočit fyzicky nemožné překážky.¹⁰¹

Pérák, ač znám jako první český superhrdina, není pravděpodobně originální postava. Janeček v souvislosti s původem Péráka zmiňuje postavu zvanou Pérák Jack (or. Spring-Heeled Jack), jeho působištěm byla viktoriánská Velká Británie především v letech 1837-1880. Pérák Jack a český Pérák jsou si podobní nejen vzhledem – oba mají údajně boty s péry – ale i svou

tajemností, či výskytem v hlavním městě.¹⁰² Pérák působící na Vysočině je dle Janečka podobný britskému fantomovi Park Ghost ze Sheffieldu 19. století, který stejně jako Pérák dovedl „klouzat“ nad zemí.¹⁰³ Znovu se tedy vracíme k tomu, že tajemná postava s péry na nohou není originální český výmysl.

6.2. Porovnání komiksového a knižního vzhledu Péráka

S komiksovým zpracováním Péráka se setkáváme v komiksu *Pérák: Oko budoucnosti* z roku 2019, o výtvarné zpracování se postaral Petr Kopl, scénář napsal Petr Macek. Autoři tohoto komiksu částečně vycházeli právě ze Stančíkovy verze příběhu – Pérákův úkryt je stejně jako ve Stančíkově románu i v komiksu situován v libeňském plynojemu.¹⁰⁴ Pérák ve výtvarném

⁹⁹ JANEČEK, Petr: *Černá sanitka: druhá žeň*. Praha: Plot, 2007, s.130. ISBN 978-80-86523-82-8

¹⁰⁰ JANEČEK, Petr: *Mýtus o Pérákovi: městská legenda mezi folklorem a populární kulturou*. Praha: Agro, 2007, s. 71. ISBN 978-80-257-2315-9

¹⁰¹ JANEČEK, Petr: *Černá sanitka: druhá žeň*. Praha: Plot, 2007, s. 125. ISBN 978-80-86523-82-8

¹⁰² Tamtéž, s. 130.

¹⁰³ Tamtéž, s. 129.

¹⁰⁴ MACEK, Petr. *Pérák: Oko budoucnosti*. Praha: nakladatelství CREW, 2019, s. 7. ISBN 978-80-7449-700-1.

zpracování Petra Kopla je velmi podobný Stančíkovu Pérákovi, krátce si tedy komiksové a knižní zpracování porovnáme:

Obě verze Péráka jsou oblečeny je do hnědého trikotu, na hlavě mají oba Pérákové kuklu, oči jim chrání letecké brýle s červenými sklíčky. Na rozdíl od Stančíkova Péráka je komiksový Pérák navíc vybaven rukavicemi, naopak u komiksového zpracování postrádáme symbol pružiny na prsou, komiksový Pérák tedy přichází o svůj pomyslný symbol, viz následující popis Stančíkova zpracování. Komiksový Pérák také nemá Stančíkem zmíněnou kyslíkovou masku.

6.3.Pérák v podání Stančíka

Pérák, vlastním jménem Franta Pérák, je Stančíkem popsán jako „hrdina oblečený do přiléhavého trikotu z poctivé hnědé hověziny. Na hlavě má koženou kuklu, obličej mu chrání letecké brýle, před ústy se mu klinká náustek kyslíkové masky a na prsou má přišitý svůj symbol: žlutou, třikrát zatočenou pružinu. Na nohách má kotníčkové šněrovací boty s mohutnou podrážkou.“¹⁰⁵ Kotníčkové boty s péry využívá plnými doušky – skákání ze střechy na střechu Pérák považuje za nejbezpečnější způsob cestování.¹⁰⁶

Stejně jako Mlýn na mumie, i příběh Péráka se odehrává v Praze. I tady se setkáváme s konkrétními geografickými údaji – Pérák se se ve druhé kapitole jedním skokem dostane z Wilsonova nádraží na památník na Vítkově, odkud se dalším skokem dostává na střechu kaple Svatého kříže v Invalidovně.¹⁰⁷

Zmínili jsme, že pověst o Pérákovi se začala šířit za druhé světové války. Právě do této doby je příběh zařazen – v příběhu je zmíněno spoustu historických reálií, Pérák za oběd v restauraci platí potravinovými lístky, setkáváme se s postavami Heydricha či Hitlera. Na konci dvanácté

¹⁰⁵ STANČÍK, Petr: *Pérák*. Brno: Druhé město, 2008, s. 15. ISBN 978-80-7227-267-9

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 23.

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 17.

kapitoly je překopírované oznámení: *Zákaz dodávky českých časopisů Židům*¹⁰⁸, což odkazuje k řadě zákazů, kterým byli Židé za dob Protektorátu Čechy a Morava vystaveni. Podobných historických odkazů najdeme vícero.

6.4. Pérákův příběh

Stejně jako komisař Durman, i Pérák tráví velké množství času ve společnosti něžného pohlaví – Pérák si na rozdíl od komisaře Durmana vystačí převážně s jednou ženou, a sice s odbojářkou Jitkou, Jitka stejně jako on bojuje proti Němcům. Společně se snaží zabránit asi nejslavnějšímu atentátu v dějinách – atentátu na říšského protektora Reinharda Heydricha. Atentátu sice zabrání, ale Heydrich i přes jejich snahu končí v nemocnici.

Paradoxně až v nemocnici číhá na zraněného Heydricha nebezpečí v podobě doktora Morella. Doktor Morell podá Heydrichovi na příkaz Hitlera injekci se smrtelně nebezpečnými bakteriemi. Injekce by měla dle Morellova výkladu způsobit horečku, zánět pohrudnice, následně otravu krve a Heydrich by měl do tří dnů od aplikace injekce zemřít.

Doktor Morell má s sebou i nový bezejmenný lék, fungující na následujícím principu: Působí tak, že v těle nemocného vyhubí všechny bakterie, krom těch nejodolnějších. Ty se po čase namnoží, nemoc propukne znovu, k vyléčení je třeba už větší množství léku. Lidstvo bude na léku závislé, jeho spotřeba se bude zvyšovat, a lék bude laciný, takže se nevyplatí hledat jinou možnost. Hrstka zasvěcených – lékaři a výrobci léků – ovšem ten lék brát nebudou a vytvoří se tak vyšší rasa. Vyšší rasa vznikne tak, že zbytek obyvatel zdegeneruje.¹⁰⁹ Princip bezejmenného léku doktora Morella má tedy za cíl vytvoření nadřazeného člověka, což nejspíše

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 46.

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 97

odkazuje k ideologii nacismu. Nový lék Heydrichovi neaplikuje, pouze ho seznámí se svými plány. Místo nového léku aplikuje Heydrichovi morfium:

„Co bylo zase tohle?“ zajímá se ležící muž sarkasticky. „Žabí hlen? Netopýří slzy?“

Morell na něj pohlédne s účastí.

„Kdepak, jen pár kapek vašeho nového boha. Budete se teď k němu modlit často. Jeho jméno je morfium.“¹¹⁰

Morfium, též známé jako morfin, se podává za účelem snížení bolesti a často se podává v terminální fázi nemoci.¹¹¹

Heydrich skutečně pár dní po podání injekce se smrtelně nebezpečnými bakteriemi umírá. Na jeho pohřbu dojde k Jitčině únosu, Pérák ovšem svou milou zachrání. Závěrem se dozvídáme, že pár let po válce vyšel najevo Pérákův skutečný původ – je sudetský Němec – a má být odsunut do Německa. To Pérák odmítá a raději vyskočí co nejvýše to jde. Vyskočí až do vesmíru, kde se zároveň udusí, vybuchne a zmrzne. Jeho sebevražďě přihlíží Jitka a jejich tříletý syn František. O dalším osudu Jitky a Františka už se Stančík nezmiňuje. Nedozvíme se ani nic o novém léku doktora Morella.

Stančík příběh opatřil také historickými poznámkami, které jsou umístěny na okraji stran, dané poznámky odkazují k ději na dané straně. Když Pérák vypráví Jitce o svém narození v porodnici U Apolináře: „Vůbec prvním, na co si v životě vzpomínám, je, že letím vzduchem. Bylo to před rokem, u Zemské porodnice U Apolináře,“¹¹² na okraji stránky je následující poznámka: U

¹¹⁰ Tamtéž

¹¹¹ SLÁMA, Ondřej. *Mirnění bolesti u umírajících nemocných*. Klinická farmakologie a farmacie - www.klinickafarmakologie.cz [online]. Brno, 21(2) [cit. 2021-5-28]. Dostupné z: <https://www.klinickafarmakologie.cz/pdfs/far/2007/02/03.pdf>

¹¹² STANČÍK, Petr: *Pérák*. Brno: Druhé město, 2008, s. 22. ISBN 978-80-7227-267-9

APOLINÁŘE: Roku 1863 vybral Zemský výbor Království českého Josefa Hlávku za architekta nové porodnice. Stavba pod Hlávkovým vedením začala roku 1866. Roku 1870 se Hlávka zhroutil a jmenoval svým nástupcem Čenka Gregora, který stavbu úspěšně dokončil v červenci 1875. Stála celkem 946 000 zlatých. Velkorysá budova z neomítnutých červených cihel je snad nejhezčí památkou romantického novogotického stylu v Čechách.¹¹³

Stančík ve své verzi příběhu o Pérákovi naplňuje klasickou představu superhrdiny a oživuje prvního českého superhrdinu. Je obdařen superschopnostmi, kostým je jeho specifickou součástí a jeho poslání spočívá v ochraně obyvatel.¹¹⁴

¹¹³ Tamtéž

¹¹⁴ Citováno dle SUCHÝ, David. *Pérák: První český superhrdina* [online]. Brno, 2018 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/pw1ek5/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Blahoslav Rozbořil, Ph.D.

7. Kaple Božího Těla a Krve a Bratrstvo obruče s kladivem

Ve své jediné odborné práci, monografii *Kaple Božího Těla a Krve a Bratrstvo obruče s kladivem* se Stančík věnuje gotickému chrámu, který stál uprostřed dnešního Karlova náměstí v Praze. Dle Spolku Bratrstva obruče s kladivem je tato monografie celosvětově první, a zatím i jediná monografie o zaniklé kapli Božího Těla a Krve.¹¹⁵

Monografie se skládá ze tří částí:

- I. Kaple Božího Těla a Krve
- II. Bratrstvo obruče s kladivem
- III. Dokumenty a listiny

V roce 2016 byla monografie nominována na Státní cenu za literaturu. Monografii nominovala Maria Sileny.¹¹⁶

V úvodu publikace si Stančík klade otázku, proč vůbec Karel IV. založil Nové Město.

Podle jeho domněnky se Nové Město mělo stát metropolí Svaté říše římské.¹¹⁷ Právě na Novém Městě, na Karlově náměstí, Kaple Božího Těla a Krve stála.

Karel IV. dle Stančíka měl nejsvětější místa křesťanů – Jeruzalém a Řím – jako své vzory.¹¹⁸ Jeruzalém samotný ale nikdy nenavštívil. Přesto Jeruzalém obdivoval natolik, že je mu v mnohém Nové Město podobné, a to konkrétně co se týče půdorysu¹¹⁹ a čtyřem branám v hradbách.¹²⁰ Pražské Nové Město mělo být kombinací Říma a Jeruzaléma ve dvou rovinách:

¹¹⁵ Publikace Spolku Bratrstva obruče s kladivem. Točenice [online]. [cit. 2021-4-29]. Dostupné z: <http://www.tocenice.cz/knihy.html>

¹¹⁶ Státní cena za literaturu pro rok 2016: nominace

¹¹⁷ STANČÍK, Petr. *Kaple Božího Těla a Krve a Bratrstvo obruče s kladivem*. Horoměřice: Krasoumná jednota, 2015, s. 9. ISBN 978-80-904510-8-7.

¹¹⁸ Tamtéž

¹¹⁹ Tamtéž, s. 31.

¹²⁰ Tamtéž, s. 37.

jako mocenské centrum Svaté říše římské mělo být podobné Římu, jako centrum duchovní se mělo podobat Jeruzalému.¹²¹ Stančík doslova píše, že: Aby Karel IV. nemusel do Jeruzaléma jezdit, postavil si ho doma.¹²²

Stančík také píše, že na každém zobrazení Kaple Božího Těla a Krve vypadá odlišně a klade si otázku, proč tomu tak je. Nejblíže je dle něj názor Václava Mencla. Mencl dle něj byl toho názoru, že se kaple se svojí pozdně gotickou architekturou natolik vymykala estetickým paradigmatům, že pokusy kreslířů zobrazit kapli se nedařily.¹²³

První známé zobrazení vzniklo až 144 let po dostavbě, kdy si Prahu nechal nakreslit Ota Jindřich Falcký, rýnský falckrabě.¹²⁴ Kaple je na tomto zobrazení umístěná vedle Novoměstské radnice, s hranolovou věží a čtyřmi věžičkami na ochozu.¹²⁵ Následně Stančík zmiňuje dochovaná vyobrazení, která se ve všech případech shodují s hranolovou věží a srovnává jednotlivé provedené rekonstrukce.

7.2. Bratrstvo obruče s kladivem

Bratrstvu obruče s kladivem věnuje o poznání méně prostoru než osudu Kaple. Zmiňuje provázanost Kaple Božího Těla a Krve a Bratrstva obruče s kladivem a sice v tom, že Bratrstvo obruče s kladivem Kapli Božího Těla a Krve založilo.¹²⁶ Zakládací listina Kaple je datována k 1. dubnu 1382. Činnost Bratrstva řídil Václav IV., pravděpodobně zakladatelem byl ale už jeho otec Karel IV., iniciátor stavby Kaple.

¹²¹ Tamtéž, s. 9.

¹²² Tamtéž, s. 15

¹²³ Tamtéž, s. 165.

¹²⁴ Tamtéž, s. 166.

¹²⁵ Tamtéž

¹²⁶ Tamtéž, s. 243.

Stančík se také věnuje otázce pojmenování bratrstva, kdy z latiny se jméno bratrstva překládá jako Bratrstvo či Společenství se znamením kruhu s kladivem ve středu zavěšeným. Odvozování jména od znaku považuje za neobvyklé, ale ne výjimečné.¹²⁷

Součástí monografie je i velké množství listin z archivu Univerzity Karlovy, jejíž obsah se váže k osudu Kaple. Tyto listiny jsou přetištěny jak ve svém originálním znění, tak v překladu, listiny z latiny přeložil Jan Ctibor.¹²⁸ Součástí jsou i další listiny jako třeba listiny papežské přeložené Patrikem Paštrnákem a listiny Karla IV. a Václava IV.

¹²⁷ Tamtéž, s. 245.

¹²⁸ Tamtéž, s. 309.

8. Jezevec Chrujda točí film

Jezevec Chrujda točí film je první díl Stančíkovy série knížek pro děti vycházející od roku 2014 v nakladatelství Meander. Prozatím vyšlo devět dílů: Jezevec Chrujda točí film, Jezevec Chrujda staví nejdřív urychlovač a pak zase pomalič, Jezevec Chrujda našel velkou lásečku, Jezevec Chrujda dobývá vesmír, Jezevec Chrujda prochází divočinou, Jezevec Chrujda ostrouhá křen, Jezevec Chrujda zakládá pěvecký sbor netopejřů, Jezevec Chrujda vyhání koronavirus a nejnověji vydaný Jezevec Chrujda krotí kůrovce.¹²⁹

Všechny příhody jezevce Chrujdy a jeho přátel z lesa Habřince jsou doprovázené ilustracemi Lucie Dvořákové. V plánu je i večerníčkové zpracování jezevcovo zážitků, podobu televiznímu Chrujdovi by měli vtisknout výtvarnice Lucie Dvořáková a režisér David Sůkup.¹³⁰

8.2. Zařazení knihy Jezevec Chrujda točí film do žánru

Příběhy Jezevce Chrujdy a jeho přátel z lesa Habřince jsou, jak jsme naznačili, knihy určené především dětem. Své dětské čtenáře Stančík rád testuje; jezdí do škol, na různé besedy, autorská čtení či literární festivaly, kde dostává přímo od svých potenciálních čtenářů, tedy dětí, zpětnou vazbu. Děti jsou podle něj v tomto úžasné. Když je knížka nebaví, tak přes to vlak nejede. Dospělý čtenář podle něj může knihu přečíst i proto, že měla dobrou recenzi, že je právě v módě, nebo že si o ní chce povídat jeho šéf. Ale dítě, jak říká, tak snadno neoblafnete.¹³¹

¹²⁹ Petr Stančík. Nakladatelství Meander [online]. [cit. 2021-5-8]. Dostupné z: <https://www.meander.cz/petr-stancik/>

¹³⁰ HAJDÍKOVÁ, Karolína. Petr Stančík: "Doma jsme měli dobře vybavenou knihovnu, rozhodně lépe než ledničku..." Nakladatelství Meander [online]. 29.3.2019 [cit. 2020-11-27]. Dostupné z: <https://www.meander.cz/rozhovory-s-autory/rozhovor-s-petrem-stancikem/>

¹³¹ Tamtéž

Nejbliže je charakteristice příběhů jezevce bajka, kterou Dagmar Mocná ve Encyklopedii literárních žánrů popisuje takto: Krátký smyšlený příběh alegorickou formou demonstrující morální pravidlo nebo jinou obecnou zkušenost. Hrdiny bajky bývají zpravidla antropomorfizovaná zvířata.¹³² Tuto charakteristiku naplňuje příběh jednak v rovině ve velké míře polidštěných, mluvících zvířat. Zvířata krom toho, že umí mluvit, mají svá zaměstnání, Chrujda je stavitel, panda, zebra a straka jsou filmaři. Chrujda se také v reakci na osamění učí cizí jazyky.

Charakteristiku bajky příběh naplňuje také v rovině závěrečného poučení, které si ukážeme v následujícím textu.

8.3. Příběh knihy Jezevec Chrujda točí film

V lese Habřinci se jednoho dne objeví pestrobarevný papoušek. Obyvatele lesa zaujme nejenom to, že papoušek je z města, ale také jeho krásné barevné peří. Právě jeho barva se stane předmětem sváru mezi zvířátky z lesa: Všichni chtěli vypadat jako on. V lese začalo platit, že čím je kdo barevnější, tím je taky hezčí.¹³³

Zvířátka spolu začnou přátelit na základě barevné odlišnosti. Všichni k sobě nějakého kamaráda mají: liška se spřátelí s veverkou, bažant s medvědem, jenom jezevec Chrujda zůstává kvůli svému černobílému kožichu sám, krom něj nikdo černobílý kožich nemá.

Když Chrujdovi žížala nabídne, aby se obarvil na růžovo pomocí malinové šťávy, odmítne se slovy, že sám sobě se líbí takový, jaký je a žížala se urazí. Na základě toho začne žížala jezevce pomlouvát a zvířátka se s jezevcem přestanou bavit úplně.

¹³² MOCNÁ, Dagmar a PETERKA, Josef: *Encyklopedie literárních žánrů*, Praha–Litomyšl, Paseka 2004, s. 32. ISBN 80-7185-669-X

¹³³ STANČÍK, Petr. *Jezevec Chrujda točí film*. Praha: Meander, 2014, s. 3. ISBN 978-80-87596-40-1.

Chrujda je zpočátku smutný, později volný čas využije ke sebevzdělávání a učí se celou řadu cizích jazyků. Jednoho dne do lesa Habřince přijedou filmaři: režisér panda, kameraman zebra a producent straka. Papoušek předpokládá, že díky pestré škále barev jeho peří bude mít hlavní roli, k jeho překvapení mu ale filmaři vysvětlí, že nemají zájem. Chtěli natočit černobílý film, barvy už vyšly z módy a filmaři tedy měli zájem pouze o černobílé herce. Papoušek se v reakci na nezájem filmařů vrátí do města, liška se pokusí vyválet v mouce, ale lest jí neprojde. Datel přesvědčí Chrujdu, že pro něj je hlavní role jako dělaná, protože jeho kožich je černobílý a z jezevce je filmová hvězda. Na premiéře filmu se sejde celé osazenstvo lesa Habřinec, všem se film líbí, nikdo už mezi sebou nedělá rozdíly a vše končí dobře.

Jak jsme si již několikrát řekli, Stančík je ve své tvorbě velmi hravý. To ostatně potvrzuje i ve své tvorbě pro děti. Když se liška vyválí v mouce ve snaze získat roli ve filmu, její odhalení je popsáno následovně: Liška se vyválela v mouce a běžela se přihlásit do filmu, ale zebra jí vyprášila kožich a liška musela s barvou ven.¹³⁴ Slovní obrat jít s barvou ven se běžně používá ve významu přiznat se, zde má tento slovní obrat dvě roviny – přiznání lišky a odhalení skutečné barvy jejího kožichu.

Stančík nezapomíná ani na přírodní zákonitosti, byť nenápadně zakomponované. Když se osazenstvo lesa přijde podívat na premiéru filmu s jezevcem Chrujdou v hlavní roli, první řadu obsadily můry, „a jako obvykle se natlačily až k promítacímu plátnu.“¹³⁵ Učí tak dětské čtenáře, že můry přitahuje umělé světlo.

V textu je i patrné poučení, kdy je jezevec první odsuzován za to, že se liší, ale ve výsledku je mu jeho odlišnost ku prospěchu. Stančík tak poukazuje na jedinečnost každého jedince a že na

¹³⁴ Tamtéž, s. 19.

¹³⁵ Tamtéž, s. 21.

odlišnosti není nic špatného, můžeme tedy v příběhu pozorovat jisté výchovné prvky a poučení, které je, jak jsme si zmínili, typické pro bajku.

Příběh jezevce Chrujdy nenaplnuje nijak výrazně podstatu postmodernismu. V příběhu nenacházíme žádné prvky typické pro postmodernismus, snad krom typické Stančíkovské hravosti.

9. H₂O a tajná vodní mise

H₂O a tajná vodní mise je první díl Stančíkovy trilogie pro děti. Kniha v roce 2018 vyhrála cenu Zlatá stuha – Literární část (Původní česká slovesná tvorba) - a) beletrie pro děti.¹³⁶ V roce 2020 vznikla audio verze příběhu a stejně jako *Mlýn na mumie* se i audioverze se dočkala úspěchu: ve výročním ocenění udělované Asociací vydavatelů audioknih, ceně Audiokniha roku, získala audiokniha první cenu v kategorii Nejlepší audiokniha pro děti a mládež.¹³⁷ Audioverzi namluvil Jiří Lábus a vydalo ji nakladatelství OneHotBook.

První dva díly příběhů H₂O vyšla ve Stančíkově vlastním nakladatelství Abramis – Petr Stančík,¹³⁸ poslední díl vydalo nakladatelství Freytag & Berndt. Všechny díly ilustrovala Galina Miklínová.

Už samotným názvem Stančík roztáčí kolotoč své hravosti – H₂O je jednak chemický vzorec vody, jednak zkratka jmen kamarádů a hlavních hrdinů Huga, Huberta a Ofélie.

9.1. Příběh knihy H₂O a tajná vodní mise

Když se Hugo jednou vrací z kroužku bojových umění, seznámí se s Hubertem. Ač Hubert a Hugo bydlí naproti sobě a chodí do stejné školy, nijak zvlášť se neznají a dají se do řeči.

Hubert obdivuje Hugův meč z bambusu, Hugo napjatě naslouchá vyprávění o Hubertových vynálezech. I když je Hubert teprve žákem základní školy Evelíny Saturejkové, má na kontě celou řadu vynálezů. Při jednom z uklízení pokoje např. vynalezl siamskou kávovou dvojlžičku.

¹³⁶ Nominace a ceny 2018 - Petr Stančík – H₂O a tajná vodní mise. Zlatá stuha [online]. [cit. 2021-5-2].

Dostupné z: <http://www.zlatastuha.cz/h2o-a-tajna-vodni-mise>

¹³⁷ HORÁK, Jakub. Výsledky Audiokniha roku 2020. Naposlech.cz - První magazín o audioknihách [online].

20.05.2021 [cit. 2021-5-28]. Dostupné z: <https://naposlech.cz/audiokniha-roku/audiokniha-roku-2020-zna-viteze>

¹³⁸ Sága klanu H₂O. Nakladatelství Abramis – Petr Stančík [online]. [cit. 2021-5-2]. Dostupné z:

<http://www.abramis.net/knihy/>

Dvojlžička je popsána jako „velmi praktická, protože kdo si dával do čaje dvě lžičky cukru, jako například Hubertův tatínek, se lžičkou ušetřil celý jeden pohyb.“¹³⁹ Obzvláště výjimečný a pro příběh důležitý je vynález upraveného vysoušeče na vlasy, který ve výsledku slouží jako zmenšovaadlo. Zmenšovaadlo má s sebou i při následujícím setkání s Hugem, Hubert zmenší sebe, Huga i model vrtulníku a společně se proletí nad městem.

Při další návštěvě Hubert ukáže Hugovi malý model ponorky a oba přátelé projeví přání se zmenšit a vyrazit v ponorce za dobrodružstvím. Přemýšlí, jak se dostat do vodovodního potrubí. Jednou, při poradě ve větvích liliovníku, je překvapí Ofélie, žákyně stejného ročníku jako Hugo a Hubert. Pokud by ji Hubert s Hugem nevzali mezi sebe, prozradila by všem prozradí, že Hugo vynalezl zmenšovaadlo. Právě Ofélie přijde s nápadem, aby ponorkou cestovali skrz těsnění a přijde taky s návrhem pojmenoval jejich klan stejně jako vzorec pro vodu: H₂O, odkazující na jména Hubert, Hugo, Ofélie.

Hugo posléze sežene plány vodovodního potrubí celého světa. Sehnání vodovodní mapy nebylo snadné, Hugo první pátral na stavebním úřadu, kde mu poradili, aby zašel za panem Strakykradem. Vášní pana Strakykrada bylo sbírání starých novin. Byt pana Strakykrada je doslova plný novin a Hugovi hledání správného výtisku zabere několik dní. Během čtvrtého dne hledání najde za hromadou novin dveře do dalšího pokoje. V pokoji je v houpacím křesle usazená Marta Strakykradová, manželka pana Strakykrada. Pan Strakykrad byl přesvědčený, že ho jeho žena opustila, z radosti, že se s ní opět setkává, všechny noviny prodá a za vydělané peníze se svou znovu objevenou ženou vyrazí na cestu kolem světa.

Když mají ponorku i plány vodovodního potrubí, vydají se na cestu. Začaly prázdniny, přemýšlí, jestli se vydat do zoo, nebo Egyptologického ústavu. Po krátké poradě jejich plavba nakonec vede do školy. Chtějí vyřešit záhadu zazděného kabinetu fyziky ve druhém patře.

¹³⁹ STANČÍK, Petr. *H₂O a tajná vodní mise*. Horoměřice: Abramis – Petr Stančík, 2017, s. 13. ISBN 9788087618011.

V kabinetu narazí na ducha Emanuela Kolihy, bývalého učitele fyziky. K žákům se dle svých slov nechoval hezky, jakmile polevili v pozornosti, přikládal jim k prstům ebonitovou tyč prostřenou liščím ocasem. Jakmile jim tyč přiložil k prstům, přeskakovaly elektronické jiskry. Jeden z žáků, Antonín Brzlík, si na chování učitele stěžuje školnímu inspektorovi. Učitel fyziky ale svoje chování popírá a Antonína Brzlíka znovu potrestá, načež ho žák prokleje a učitel je odsouzený k věčnému strašení v prázdném kabinetu. Tři přátelé se rozhodnou duchovi učitele pomoci.

Ofélie zajde za svou prababičkou, ta Vendelína Brzlíka znala. Babička jí prozradí, kde někdejší žák základní školy Evelíny Saturejkové bydlí, Ofélie coby úplatek koupí chlebičky a navštíví Vendelína Brzlíka. Ten odmítá z učitele sejmout kletbu, naštěstí ho Ofélie obměkčí trojicí obložených chlebiček a někdejší žák sejme prokletí ze svého učitele fyziky.

Tady by mohl příběh zdánlivě končit, ale nekončí. Když je klan H₂O v kině, u dveří Hubertovy rodiny zazvoní profesor Vulpes. Umyl si vousy a rád by si mokrou bradku vysušil fénem. Hubertova maminka, netušíc, že zdánlivě rozbitý fén je zmenšovaadlo, profesorovi fén zapůjčí. Vulpes vždycky toužil být slavným vynálezcem a zjištění, že fén není skutečný fén u něj vyvolá nadšení, Hubertův nápad okopíruje a fén vrátí Hubertově mamince. Hubert o ničem neví, profesor stihne zmenšovaadlo vrátit dřív, než se přijde domů z kina. Pár dní poté začnou v hračkářství mizet autíčka, vláčky a drony na dálkové ovládání. Tři přátelé pojmou podezření, že Vulpes opsal Hubertův nápad a plánuje něco zlého. Ponorkou se dostanou do vodárny, kde je profesorův úkryt. Společně s duchem Kolihou překazí profesorovy plány. Chtěl ukrást všechnu vodu ve městě, aby mohl lidstvo ovládat:

„Voda je to největší bohatství na celém světě,“ poučoval ho Vulpes. „Bez peněz se dá docela dobře žít, já jsem to vydržel celé roky. Ale bez vody nepřežije žádný člověk, zvíře, ani rostlina.

Když uloupíme všechnu vodu z vodárny, můžeme vydírat celé město. A až lidé dostanou pořádnou žízeň, dají nám všechno, co budeme chtít.“¹⁴⁰

Profesora Vulpese se jim podaří zmenšit a předat policii. Klan H₂O poté převezme Vulpesovu laboratoř. Hubert poté v laboratoři postaví novou ponorku.

Jak jsme si už naznačili, Stančík je v prvním díle své série o trojici přátel hravý už samotným názvem celé trilogie. Hravost poté pokračuje sérií Hugových vynálezů, kromě zmíněné dvojlžičky je zmíněný bublifukový klarinet, který při hraní vypouští bubliny,¹⁴¹ hravý je i co se týče jména profesora Vulpsa. Vulpes je latinské pojmenování pro lišku, na to odkazuje i zrzavá barva vousů profesora. Slova přejatých z latiny je koneckonců v příběhu vícero, Stančík se inspiroval říší zvířat – bývalý učitel Koliha odkazuje na latinské pojmenování drobného ptáka bahňáka z čeledi slukovitých, a ani ponorka Abramis není pojmenovaná náhodně: Abramis je latinské pojmenování pro cejna.

Můžeme pozorovat jistou, byť drobnou podobnost se zpracováním Péráka. Stejně jako u Péráka i tady jsou na okrajích stránek umístěné poznámky korespondující s obsahem příběhu. Např. když Hubertova maminka připravuje pro Huberta a Huga citronádu, na okraji stránky je napsaný recept.

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 69.

¹⁴¹ Tamtéž, s. 13.

Závěr

Bakalářská práce si kladla za cíl analyzovat vybraná díla z tvorby současného českého spisovatele Petra Stančíka. K analýze jsme vybrali díla napříč jeho tvorbou, analyzovali jsme básnické sbírky, tvorbu pro dospělé čtenáře i tvorbu pro děti. Na úvod jsme vzhledem k tomu, že jde o současného autora, nastínili situaci české literatury po roce 1989 a zařadili jsme Petra Stančíka do uměleckého směru postmodernismu. Představili jsme krátce světovou historii tohoto směru a znaky postmodernismu. Pomocí publikací *Literární bludiště: bilance polistopadové prózy a V souřadnicích mnohosti a V souřadnicích volnosti* jsme dokázali, že postmodernismus má své místo i v české literatuře. Do životopisu autora jsme zahrnuli přehled jeho dosavadní tvorby, a to jak počáteční tvorbu vydanou pod pseudonymem Odillo Stradický ze Strdic, tak pozdější tvorbu vydanou již pod jeho občanským jménem.

Poté jsme se už věnovali samotné analýze vybraných knih, konkrétně jsme analyzovali básnické sbírky *Zpět motýlů*, *Virgonaut*, romány *Mlýn na mumie*, *Pérák*, odbornou monografii *Kaple Božího Těla a Krve a Bratrstvo obruče s kladivem*, a z tvorby pro děti jsme představili příběhy *Jezevec Chrujda točí film a H2O a tajná vodní mise*.

V básnických sbírkách jsme se v obou případech zaměřili především na motivy náboženské, ty v obou sbírkách převládají. U analýzy sbírky *Zpěv motýlů* jsme přistoupili k porovnání Stančíkova biblického příběhu o Jóbovi s originálním příběhem pomocí knihy Bible, překlad 21. století a krátce jsme zmínili ostatní motivy sbírky. Řekli jsme, že kromě náboženských motivů se další motivy ve sbírce neopakují a ostatní motivy jsou spíše otázkou jednotlivých textů, několik motivů jsme zmínili.

U další básnické sbírky *Virgonaut* jsme se věnovali básni, resp. básnické skladbě *Missa Vegetabile*. U této básnické skladby jsme si povšimli velkého množství slov přejatých z latiny

vztahujících se k náboženství, které Stančík upravil, a hledali jsme originální znění použitých slov a jejich význam. Při hledání originálních významů jsme pracovali s vícero zdroji. Mezi další motivy sbírky podle naší analýzy patří stejně jako ve skladbě Missa Vegetabile motivy náboženské, všimli jsme si, že další výrazný motiv sbírky je oslava krásy žen. Na krásu žen ostatně odkazuje i název sbírky, to jsme si ukázali pomocí recenze Tomáše Čady Sbírka jako epitaf.

U analýzy románu Mlýn na mumie jsme vycházeli ze žánrového zařazení od Dimitrije Dudíka, režiséra audio verze knihy. Ten považuje román za pornograficko-kulinářsko-filozofický thriller. Postupně jsme se tedy věnovali těmto žánrům a objasňovali jsme jejich zastoupení v románu. U otázky pornografické roviny příběhu jsme zmínili velké množství nejen pražských nevěstinců, které komisař Durman navštěvuje, navzdory tomu, že je zamilovaný do Milušky Hedbávné. Kulinářská rovina je podle našeho výkladu zobrazována prostřednictvím rozsáhlých, detailních popisů jídel a zmínili jsme tři zdroje používané Stančíkem při vytváření těchto popisů, tedy dobové prameny, autorovy vlastní vzpomínky na dětství a jeho bohatou fantazii. Filozofickou rovinu příběhu spatřujeme skrze poučky, aforismy či regule tajemného řádu Ordo Novi Ordinis. Tyto poučky otvírají každou kapitolu románu a jsou různé povahy, netýkají se pouze jednoho tématu. Neopakují se, každou kapitolu otvírá nová poučka. Závěr rozboru románu jsme věnovali otázce podtitulu románu a zmínili jsme pro čtenáře překvapivý motiv dvojnictví, který je pro postmodernismus typický.

V rozboru románu Pérák jsme se věnovali samotnému fenoménu Péráka a zmínili jsme, že postava Péráka není Stančíkova originální postava, pomocí publikací Petra Janečka Černá sanitka a Mýtus o Pérákovi jsme objasnili, že Pérák pravděpodobně není ani originální česká postava. Porovnali jsme také vizuál Péráka představený Stančíkem a představený v komiksu Pérák: Oko budoucnosti od Petra Macka. Poté jsme se věnovali příběhu Péráka a odbojáčky

Jitky snažící se zabránit atentátu na Heydricha. Zmínili jsme velké množství historických reálií a odkazů umístěných na okraji stran, tyto reálie dokreslovaly dobu, do níž je příběh zasazen.

Monografii Kaple Božího Těla a Krve a Bratrstvo obruče s kladivem jsme představili jen krátce, z toho důvodu, že Stančík se primárně věnuje beletristické literatuře, tato monografie je ostatně jeho jediným odborným dílem. Kaple Božího Těla stála na Karlově náměstí na Novém Městě v Praze, Stančík většinu monografie věnuje porovnání jednotlivých rekonstrukcí již neexistující Kaple Božího Těla a zmiňuje porovnání prostoru Nového Města a Jeruzaléma. Bratrstvu obruče s kladivem se Stančík věnuje o poznání méně prostoru než osudu Kaple, zmínili jsme tedy jenom ve zkratce historii Bratrstva obruče s kladivem a jeho provázání s Kaplí Božího Těla.

Závěr práce jsme věnovali dětské literatuře. Z dětské literatury jsme představili dva tituly, konkrétně první díl série Jezevec Chrujda, tedy Jezevec Chrujda točí film a první díl trilogie H2O, H2O a tajná vodní mise. U Jezevce Chrujdy jsme se věnovali polidštění světa lesa Habřince, ukázali jsme si nenápadné odkazy patrné dospělým čtenářům a zmínili jsme použitou jazykovou komiku. U knihy H2O a tajná vodní mise jsme zmínili vynálezy zmíněné v knize, zaměřili jsme se na opět výraznou jazykovou komiku, ukrytou především ve jménech postav. Stejně jako u básnické sbírky Virgonaut jsme si povšimli, že Stančík v tomto příběhu opět pracoval s latinou, některá jména postav příběhu H2O a tajná vodní mise jsou v několika případech převzala právě z latiny.

V průběhu celé práce jsme si opakovaně ukázali, že výrazným rysem tvorby Petra Stančíka je hravost přítomná bez ohledu na žánr, ve vybraných dílech jeho tvorby je hravost dle našich analýz přítomná především díky upravování výrazů z latinského jazyka a jazykové komice. Ukázali jsme také, že Stančík se ve své tvorbě nedrží jednoho žánru a je autorem skutečně mnoho žánrovým. Stančík se nebojí nejen se pohybovat mezi žánry, ale nebojí se používat slova přejatá z jiných jazyků a konkrétně u Mlýnu na mumie se nebojí dokonce zlomit žánr jako

takový. Jedná se tedy nepochybně o zajímavého autora, a nejen díky několika oceněním čtenářská veřejnost napjatě vyhlíží vydáních další knih.

Bibliografie

Primární literatura:

MACEK, Petr. *Pérák: Oko budoucnosti*. Praha: nakladatelství CREW, 2019, ISBN 978-80-7449-700-1.

STRADICKÝ ZE STRDIC, Odillo. *Zpěv motýlů*. Brno: Petrov, 1999, ISBN 80-7227-041-9

STRADICKÝ ZE STRDIC, Odillo. *Virgonaut*. Brno: Druhé město, 2010, ISBN 978-80-7272-293-8.

STANČÍK, Petr. *Mlýn na mumie*. Brno: Druhé město, 2013, ISBN 978-80-7227-358-4.

STANČÍK, Petr. *Pérák*. Brno: Druhé město, 2008. ISBN 978-80-257-2315-9

STANČÍK, Petr. *Kaple Božího Těla a Krve a Bratrstvo obruče s kladivem*. Horoměřice: Krasoumná jednota, 2015, ISBN 978-80-904510-8-7.

STANČÍK, Petr. *Jezevec Chrujda točí film*. Praha: Meander, 2014, ISBN 978-80-87596-40-1.

STANČÍK, Petr. *H2O a tajná vodní mise*. Horoměřice: Abramis – Petr Stančík, 2017, ISBN 9788087618011.

Sekundární literatura:

ČADA, Tomáš. Sbirka jako epitaf. *H_aluze*. 2012, čtvrtý (12), 11. ISSN 1803-8077.

FIALOVÁ, Alena (ed.). *V souřadnicích mnohosti. Česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Praha, 2014. ISBN 978-80-200-2410-7.

FLEK, Alexandr. *Bible, překlad 21. století*. Praha: BIBLION, 2009. ISBN 9788087282007.

FRIEDLANDER, Noam. *Co je Opus Dei?*. Frýdek-Místek: Alpress, 2006, ISBN 80-7362-340-4.

HRUŠKA, Petr – MACHALA, Lubomír – VODIČKA, Libor et al. (eds.). *V souřadnicích volnosti: Česká literatura devadesátých let dvacátého století v interpretacích*. Praha, 2008. ISBN 978-80-200-1630-0.

JANEČEK, Petr. *Černá sanitka: druhá žeň*. Praha: Plot, 2007, ISBN 978-80-86523-82-8

JANEČEK, Petr. *Mýtus o Pérákově: městská legenda mezi folklorem a populární kulturou*. Praha: Agro, 2007, ISBN 978-80-257-2315-9

KUDLÁČ, Antonín. Česká postmoderna – nedokončený projekt? Diskuse o vlivu postmodernismu na české myšlení o dějinách a literatuře po roce 1989, Slavistika 24, 2020, č. 2, s. 331-343.

MACHALA, Lubomír. Literární bludiště: bilance polistopadové prózy. Praha: Brána, 2001, ISBN 80-7243-139-0

MOCNÁ, Dagmar a PETERKA, Josef: Encyklopedie literárních žánrů, Praha–Litomyšl, Paseka 2004, ISBN 978-80-7227-358-4.

MÜLLER, Richard a Pavel ŠIDÁK, ed. Slovník novější literární teorie: glosář pojmů. Praha: Academia, 2012. ISBN 978-80-200-2048-2

SALAJKA, Milan. Slovník náboženských a teologických výrazů a pojmů (pro školu, pracovníky a dům). Praha: Církev československá husitská, 2000. ISBN 80-7000-504-1.

Internetové zdroje:

Bohoslužba a mše – rozdíl? Víra.cz: Abeceda víry pro každého [online]. 9. 4. 2014 [cit. 2020-12-17]. Dostupné z: <https://www.vira.cz/texty/otazky-a-odpovedi/bohosluzba-a-mse-rozdil>

Ediční plán 2021. Nakladatelství Druhé město [online]. [cit. 2021-5-1]. Dostupné z: <https://www.druhemesto.cz/edicni-plan>

Ediční plán Euromedia. Euromedia Group [online]. [cit. 2021-5-23]. Dostupné z: <http://edicni-plan.euromedia.cz/>

HAJDÍKOVÁ, Karolína. Petr Stančík: "Doma jsme měli dobře vybavenou knihovnu, rozhodně lépe než ledničku..." Nakladatelství Meander [online]. 29.3.2019 [cit. 2020-11-27]. Dostupné z: <https://www.meander.cz/rozhovory-s-autory/rozhovor-s-petrem-stancikem/>

HANDOVÁ, Veronika. Jan Milíč z Kroměříže. GETSEMANY – křesťanský měsíčník [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://www.getsemany.cz/node/886>

HORÁK, Jakub. Toto jsou Audioknihy roku 2015. Naposlech.cz - První magazín o audioknihách [online]. 13.05.2016 [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <http://naposlech.cz/zprava/audiokniha-roku-2015>

HORÁK, Jakub. Výsledky Audiokniha roku 2020. Naposlech.cz - První magazín o audioknihách [online]. 20.05.2021 [cit. 2021-5-28]. Dostupné z: <https://naposlech.cz/audiokniha-roku/audiokniha-roku-2020-zna-viteze>

KAŇKOVÁ, Markéta. Petr Stančík: S Mlýnem na mumie jsem do vesmíru vmísil více radosti a rozkoše, což dělám nejraději na světě. Český rozhlas Vltava [online]. 20. 4. 2020 [cit. 2021-4-29]. Dostupné z: <https://vltava.rozhlas.cz/petr-stancik-s-mlynem-na-mumie-jsem-do-vesmiru-vmisil-vice-radosti-a-rozkose-coz-8186751>

KÁRA, Jakub. Postmoderní fikce v české literatuře [online]. Brno, 2008 [cit. 2021-05-28]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/g939ad/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce doc. PhDr. Bohumil Fořt, Ph.D.

KOPÁČ, Radim. Prach jsem a ty mě obrátíš. Kulturní magazín UNI [online]. 06/2016 [cit. 2021-5-28].

Dostupné z: <https://www.magazinuni.cz/literatura/prach-jsem-a-ty-me-obratis>

KUCHYŇOVÁ, Zdenka. Petr Stančík: Zlo je sexy! Málokdo si přečte o vzorném občanovi, který platí daně a hladí pejska. Český rozhlas dvojka [online]. 23. duben 2015 [cit. 2021-4-30]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/petr-stancik-zlo-je-sexy-malokdo-si-precte-o-vzornem-obcanovi-ktery-plati-dane-a-7501567>

LOJÍN, Jiří. Stará Praha Petra Stančíka. VašeLiteratura.cz Literatura pro všechny [online]. 1. 3. 2014 [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: <https://www.vaseliteratura.cz/recenze/pro-dospELE/3966-mlyn-na-mumie>

Magnesia Litera – Kniha roku – Ročník 2015. Magnesia Litera [online]. [cit. 2021-4-29]. Dostupné z: <https://www.magnesia-litera.cz/rocnik/2015/>

Mlým na mumie – Petr Stančík, Ivan Řezáč. Tympanum audioknihy [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://www.tympanum.cz/detail/tbooks-553539-mlyn-na-mumie>

Mlým na mumie. Magnesia Litera [online]. [cit. 2020-11-27]. Dostupné z: <https://www.magnesia-litera.cz/kniha/mlyn-na-mumie/>

NĚMEC, Jan. Urban legends a fámy, jejich vznik a šíření [online]. Brno, 2007 [cit. 2021-05-28]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/02o7vw/>. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce PhDr. Michal Lorenz, Ph.D.

NEZBEDA, Ondřej. Mlým na mumie. Respekt [online]. 2. 3. 2014 [cit. 2021-04-04]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2014/10/pripad-dekadentniho-detektiva>

Nominace a ceny 2018 - Petr Stančík – H2O a tajná vodní mise. Zlatá stuha [online]. [cit. 2021-5-2]. Dostupné z: <http://www.zlatastuha.cz/h20-a-tajna-vodni-mise>

Odillo Stradický ze Strdic – Virgonaut. Nakladatelství Druhé město [online]. [cit. 2020-12-15]. Dostupné z: <https://www.druhemesto.cz/kniha/virgonaut>

PEŇÁŠ, Jiří. Rozhovor s Petrem Stančíkem v Lidových novinách. Nakladatelství Druhé město [online]. 7.5.2015 [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.druhemesto.cz/recenze/mlyn-na-mumie-nove-vydani?id=555ca25430b010757977968>

Petr Stančík nejen o knize Mlýn na mumie. ČT edu [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://edu.ceskatelevize.cz/video/3166-petr-stancik-nejen-o-knize-mlyn-na-mumie>

Petr Stančík. Nakladatelství Meander [online]. [cit. 2021-5-8]. Dostupné z: <https://www.meander.cz/petr-stancik/>

Publikace Spolku Bratrstva obruče s kladivem. Točenice [online]. [cit. 2021-4-29]. Dostupné z: <http://www.tocenice.cz/knihy.html>

Sága klanu H2O. Nakladatelství Abramis – Petr Stančík [online]. [cit. 2021-5-2]. Dostupné z: <http://www.abramis.net/knihy/>

Schlesisches Himmelreich. Taste atlas [online]. [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.tasteatlas.com/schlesisches-himmelreich>

SCHMARC, Vít. Hladce namletá rozkoš fabulace – Mlýn na mumie jako výpravná orgie sladkého eskapismu. A2 – neklid na kulturní frontě [online]. 15/2014 [cit. 2021-04-07]. Dostupné z: <https://www.advojka.cz/archiv/2014/15/hladce-namleta-rozkos-fabulace>

SLÁMA, Ondřej. Mírnění bolesti u umírajících nemocných. Klinická farmakologie a farmacie - www.klinickafarmakologie.cz [online]. Brno, 21(2) [cit. 2021-5-28]. Dostupné z: <https://www.klinickafarmakologie.cz/pdfs/far/2007/02/03.pdf>

SUCHÝ, David. Pérák: První český superhrdina [online]. Brno, 2018 [cit. 2021-04-08]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/pw1ek5/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Blahoslav Rozbořil, Ph.D.

ŠABAKA, Petr. Mše – Co to je a jak probíhá? Víra.cz: Abeceda víry pro každého [online]. [cit. 2020-12-15]. Dostupné z: <https://www.vira.cz/texty/knihovna/kapitoly/mse>

Resumé

The bachelor's thesis aimed to analyze selected works from the work of the contemporary Czech writer Petr Stančík. We analyzed poetry collections, books for adult readers and books for children.

According to the analysis, in poetry collections *Zpěv motýlů* and *Virgonaut* predominate religious motifs. In books for adult readers (*Mummy Mill* and *Pérák*) and books for children (*Jezevec Chrujda točí film* and *H2O a tajná vodní mise*) we focused on the author's imagination. At the end of the thesis we came to the conclusion that the author excels especially in language comedy. Monograph *Kaple Božího Těla a Krve a Bratrstvo obruče s kladivem* we only mentioned briefly, because Stančík mainly writes fiction.